

Vládní návrh

ZÁKON

ze dne 2018,

kterým se mění zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ

Změna zákona o státním zastupitelství

Čl. I

Zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění zákona č. 261/1994 Sb., zákona č. 201/1997 Sb., zákona č. 169/1999 Sb., zákona č. 11/2001 Sb., zákona č. 14/2002 Sb., zákona č. 151/2002 Sb., zákona č. 310/2002 Sb., zákona č. 192/2003 Sb., zákona č. 630/2004 Sb., zákona č. 381/2005 Sb., zákona č. 413/2005 Sb., zákona č. 79/2006 Sb., zákona č. 342/2006 Sb., zákona č. 121/2008 Sb., zákona č. 129/2008 Sb., zákona č. 314/2008 Sb., zákona č. 7/2009 Sb., zákona č. 218/2009 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 286/2009 Sb., zákona č. 303/2011 Sb., zákona č. 459/2011 Sb., zákona č. 105/2013 Sb., zákona č. 293/2013 Sb., zákona č. 64/2017 Sb., zákona č. 222/2017 Sb., zákona č. 325/2017 Sb. a zákona č. .../2018 Sb., se mění takto:

1. V § 1 se na konci odstavce 2 doplňuje věta „Tento zákon dále upravuje v návaznosti na přímo použitelný předpis Evropské unie upravující řízení Úřadu evropského veřejného žalobce¹¹⁾ (dále jen „nařízení o řízení Úřadu evropského veřejného žalobce“) postavení státních zástupců působících u Úřadu evropského veřejného žalobce a poskytování informací a součinnosti mezi státním zastupitelstvím a Úřadem evropského veřejného žalobce.“.

Poznámka pod čarou č. 11 zní:

„¹¹⁾ Nařízení Rady (EU) 2017/1939 ze dne 12. října 2017, kterým se provádí posílená spolupráce za účelem řízení Úřadu evropského veřejného žalobce.“.

2. V § 4 odst. 1 se na konci textu písmene a) doplňují slova „nestanoví-li jinak nařízení o řízení Úřadu evropského veřejného žalobce“.

CELEX: 32017R1939

3. V § 12g odst. 1 se na konci textu věty první doplňují slova „; má-li být informace poskytnuta na žádost, v žádosti o poskytnutí informace se vždy uvede důvod vyžádání informace“.
4. V § 12g se na konci textu odstavce 1 doplňují slova „nebo o výkon oprávnění nejvyššího státního zástupce podle tohoto zákona“.

5. V § 12g se za odstavec 1 vkládá nový odstavec 2, který zní:

„(2) V trestním řízení se informace podle odstavce 1 po nezbytně nutnou dobu neposkytne, lze-li důvodně předpokládat, že by její poskytnutí ohrozilo podstatné národní bezpečnostní zájmy, průběh trestního řízení nebo bezpečnost osob. O dočasném neposkytnutí informace sepíše státní zástupitelství, kteréby informaci mělo poskytnout, záznam, který založí do spisu.“

Dosavadní odstavec 2 se označuje jako odstavec 3.

6. V § 12i odst. 3 úvodní části ustanovení se za slovo „zpracovávají“ vkládají slova „ze spisů vedených soudy, státním zástupitelstvím Úřadem evropského veřejného žalobce“.

CELEX: 32017R1939

7. V § 12j odst. 1 úvodní části ustanovení a v § 12j odst. 6 úvodní části ustanovení se za slovo „zástupitelství“ vkládají slova „a Úřadu evropského veřejného žalobce“.

CELEX: 32017R1939

8. V § 16a odst. 3 se za slova „jiné státní zástupitelství“ vkládají slova „nebo Úřad evropského veřejného žalobce“ a za slova „státnímu zástupitelství“ se vkládají slova „nebo Úřadu evropského veřejného žalobce“.

9. V § 16b se na konci textu odstavce 1 doplňují slova „; proti evropskému pověřenému žalobci lze podat pouzestížnost na nevhodné chování“.

CELEX: 32017R1939

10. V § 22 se za odstavec 2 vkládá nový odstavec 3, který zní:

„(3) Ministr spravedlnosti informuje evropského nejvyššího žalobce o tom, že státního zástupce jmenovaného do funkce evropského žalobce nebo evropského pověřeného žalobce dočasně zproští výkonu funkce podle odstavce 2 a o důvodech tohoto dočasného zproštění. Při dočasném zproštění výkonu funkce státního zástupce jmenovaného do funkce evropského pověřeného žalobce z důvodu kárného stíhání pro kárné provinění související s jeho povinnostmi podle nařízení o zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce postupuje ministr spravedlnosti podle tohoto nařízení“.

Dosavadní odstavce 3 až 5 se označují jako odstavce 4 až 6.

CELEX: 32017R1939

11. V § 26 se dosavadní text označuje jako odstavec 1 a doplňují se odstavce 2 a 3, které znějí:

„(2) Státní zástupce, který byl jmenován do funkce evropského žalobce, není způsobilý k výkonu funkce státního zástupce, jestliže byl Soudním dvorem Evropské unie z funkce evropského žalobce odvolán a jestliže důvody tohoto odvolání zpochybňují důvěryhodnost jeho dalšího setrvání ve funkci státního zástupce.

(3) Státní zástupce, který byl jmenován do funkce evropského pověřeného žalobce, není způsobilý k výkonu funkce státního zástupce, jestliže byl z funkce evropského pověřeného žalobce kolegiem zřízeným nařízením o zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce odvolán a jestliže důvody tohoto odvolání zpochybňují důvěryhodnost jeho dalšího setrvání ve funkci státního zástupce.“

12. Na konci § 27 se doplňuje věta „Státní zástupce jmenovaný do funkce evropského žalobce nebo evropského pověřeného žalobce je odpovědný za kárné provinění v případech, ve kterých to nařízení o zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce umožňuje; ustanovení této části se na státního zástupce jmenovaného do funkce evropského žalobce nebo evropského pověřeného žalobce použijí obdobně.“

CELEX: 32017R1939

13. Za část jedenáctou se vkládá nová část dvanáctá, která včetně nadpisu zní:

„ČÁST DVANÁCTÁ

ZVLÁŠTNÍ USTANOVENÍ O ÚŘADU EVROPSKÉHO VEŘEJNÉHO ŽALOBCE

§ 34b

(1) Dnem, k němuž vznikla státnímu zástupci funkce evropského nejvyššího žalobce, evropského žalobce nebo evropského pověřeného žalobce, je státní zástupce dočasně přidělen k Úřadu evropského veřejného žalobce. V rozsahu, ve kterém není státní zástupce jmenovaný do funkce evropského pověřeného žalobce dočasně přidělen k Úřadu evropského veřejného žalobce, plní tento státní zástupce povinnosti státního zástupce podle tohoto zákona. Dočasné přidělení trvá po dobu výkonu funkce evropského nejvyššího žalobce, evropského žalobce nebo evropského pověřeného žalobce.

(2) Ministr spravedlnosti po projednání s nejvyšším státním zástupcem a se souhlasem státního zástupce jmenovaného do funkce evropského pověřeného žalobce stanoví určité státní zastupitelství jako místo výkonu jeho funkce.

§ 34c

(1) Státní zastupitelství, které bylo stanoveno jako místo výkonu funkce evropského pověřeného žalobce, se považuje za státní zastupitelství, u kterého je evropský pověřený žalobce činný.

(2) Vedoucí státní zástupce stojící v čele státního zastupitelství, které bylo stanoveno jako místo výkonu funkce evropského pověřeného žalobce, je v rozsahu, v jakém to nařízení

o zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce umožňuje, státnímu zástupci jmenovanému do funkce evropského pověřeného žalobce nadřizen.

(3) Úkolem správy státního zastupitelství je rovněž vytvářet podmínky k řádnému plnění úkolů evropského pověřeného žalobce.

§ 34d

(1) Evropský nejvyšší žalobce, evropský žalobce a evropský pověřený žalobce mají v rozsahu, v jakém to nařízení o zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce umožňuje, stejná oprávnění a povinnosti, jaké jsou stanoveny právními předpisy státnímu zástupci.

(2) Úřad evropského veřejného žalobce je pro výkon své působnosti oprávněn získávat informace z rejstříků, registrů, evidencí, databází a seznamů ve stejném rozsahu a stejným způsobem, jako je získává státní zástupce pro účely trestního řízení.

(3) Na poskytování informací mezi státním zastupitelstvím a Úřadem evropského veřejného žalobce se § 12g odst. 1 a 2 použije obdobně. Na oprávnění ministra spravedlnosti požádat Úřad evropského veřejného žalobce o informaci o stavu řízení ve věci, ve které je Úřad evropského veřejného žalobce činný, se § 13 odst. 1 použije obdobně.

§ 34e

Státní zastupitelství je povinno neprodleně oznámit Úřadu evropského veřejného žalobce skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin, u něhož by Úřad evropského veřejného žalobce mohl vykonat svou pravomoc v souladu s čl. 22 a čl. 25 odst. 2 a 3 nařízení o zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce.

§ 34f

Státnímu zástupci jmenovanému do funkce evropského pověřeného žalobce náleží podle zákoníku práce náhrada škody nebo nemajetkové újmy vzniklé pracovním úrazem nebo nemocí z povolání, a to v rozsahu, v jakém mu nebyla uhrazena Úřadem evropského veřejného žalobce.

§ 34g

Spory o příslušnost mezi státním zastupitelstvím a Úřadem evropského veřejného žalobce v rozsahu, v jakém to nařízení o zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce umožňuje, rozhoduje Nejvyšší státní zastupitelství.“

Dosavadní část dvanáctá se označuje jako část třináctá.

CELEX: 32017R1939

ČÁST DRUHÁ

Změna trestního řádu

Čl. II

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění zákona č. 57/1965 Sb., zákona č. 58/1969 Sb., zákona č. 149/1969 Sb., zákona č. 48/1973 Sb., zákona č. 29/1978 Sb., zákona č. 43/1980 Sb., zákona č. 159/1989 Sb., zákona č. 178/1990 Sb., zákona č. 303/1990 Sb., zákona č. 558/1991 Sb., zákona č. 25/1993 Sb., zákona č. 115/1993 Sb., zákona č. 292/1993 Sb., zákona č. 154/1994 Sb., nálezu Ústavního soudu,

vyhlášeného pod č. 214/1994 Sb., nálezů Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 8/1995 Sb., zákona č. 152/1995 Sb., zákona č. 150/1997 Sb., zákona č. 209/1997 Sb., zákona č. 148/1998 Sb., zákona č. 166/1998 Sb., zákona č. 191/1999 Sb., zákona č. 29/2000 Sb., zákona č. 30/2000 Sb., zákona č. 227/2000 Sb., nálezů Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 77/2001 Sb., zákona č. 144/2001 Sb., zákona č. 265/2001 Sb., nálezů Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 424/2001 Sb., zákona č. 200/2002 Sb., zákona č. 226/2002 Sb., zákona č. 320/2002 Sb., zákona č. 218/2003 Sb., zákona č. 279/2003 Sb., zákona č. 237/2004 Sb., zákona č. 257/2004 Sb., zákona č. 283/2004 Sb., zákona č. 539/2004 Sb., zákona č. 587/2004 Sb., nálezů Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 45/2005 Sb., nálezů Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 239/2005 Sb., zákona č. 394/2005 Sb., zákona č. 413/2005 Sb., zákona č. 79/2006 Sb., zákona č. 112/2006 Sb., zákona č. 113/2006 Sb., zákona č. 115/2006 Sb., zákona č. 165/2006 Sb., zákona č. 253/2006 Sb., zákona č. 321/2006 Sb., zákona č. 170/2007 Sb., zákona č. 179/2007 Sb., zákona č. 345/2007 Sb., nálezů Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 90/2008 Sb., zákona č. 121/2008 Sb., zákona č. 129/2008 Sb., zákona č. 135/2008 Sb., zákona č. 177/2008 Sb., zákona č. 274/2008 Sb., zákona č. 301/2008 Sb., zákona č. 384/2008 Sb., zákona č. 457/2008 Sb., zákona č. 480/2008 Sb., zákona č. 7/2009 Sb., zákona č. 41/2009 Sb., zákona č. 52/2009 Sb., zákona č. 218/2009 Sb., zákona č. 272/2009 Sb., zákona č. 306/2009 Sb., nálezů Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 163/2010 Sb., zákona č. 197/2010 Sb., nálezů Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 219/2010 Sb., zákona č. 150/2011 Sb., zákona č. 181/2011 Sb., zákona č. 207/2011 Sb., zákona č. 330/2011 Sb., zákona č. 341/2011 Sb., zákona č. 348/2011 Sb., zákona č. 357/2011 Sb., zákona č. 459/2011 Sb., nálezů Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 43/2012 Sb., zákona č. 193/2012 Sb., zákona č. 273/2012 Sb., zákona č. 390/2012 Sb., zákona č. 45/2013 Sb., zákona č. 105/2013 Sb., zákona č. 141/2014 Sb., zákona č. 77/2015 Sb., zákona č. 86/2015 Sb., zákona č. 150/2016 Sb., zákona č. 163/2016 Sb., zákona č. 243/2016 Sb., zákona č. 264/2016 Sb., zákona č. 298/2016 Sb., zákona č. 301/2016 Sb., zákona č. 455/2016 Sb., zákona č. 55/2017 Sb., zákona č. 56/2017 Sb., zákona č. 57/2017 Sb., zákona č. 58/2017 Sb., zákona č. 59/2017 Sb., zákona č. 183/2017 Sb., zákona č. 204/2017 Sb., zákona č. 178/2018 Sb., zákona č. .../2018 Sb., zákona č. .../2018 Sb., zákona č. .../2018 Sb. a zákona č. .../2018 Sb., se mění takto:

1. V § 2 odst. 3 se za slovo „zákon“ vkládají slova „ přímo použitelný předpis Evropské unie“.

CELEX: 32017R1939

2. V § 12 se na konci odstavce 5 doplňuje věta „Státním zástupcem se rozumí i evropský pověřený žalobce, evropský žalobce a evropský nejvyšší žalobce v rozsahu jejich působnosti stanovené nařízením Rady (EU) 2017/1939, kterým se provádí posílená spolupráce za účelem zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce.“.

CELEX: 32017R1939

3. V § 17 odst. 1 písm. c) se slova „Evropských společenství“ nahrazují slovy „Evropské unie“.

4. V § 144 se na konci textu odstavce 2 doplňují slova „nebo, jde-li o stížnost evropského pověřeného žalobce nebo evropského žalobce, příslušný orgán Úřadu evropského veřejného žalobce“.

CELEX: 32017R1939

5. V § 146 odst. 2 se na konci textu písmene a) doplňují slova „nebo, je-li takovým státním zástupcem evropský pověřený žalobce nebo evropský žalobce, jeho prostřednictvím příslušnému orgánu Úřadu evropského veřejného žalobce“.

CELEX: 32017R1939

6. V § 146 odst. 2 se za písmeno b) vkládá nové písmeno c), které zní:

„c) evropský pověřený žalobce nebo evropský žalobce příslušnému orgánu Úřadu evropského veřejného žalobce nebo soudu“.

Dosavadní písmena c) a d) se označují jako písmena d) a e).

CELEX: 32017R1939

7. V § 146a se na konci textu odstavce 1 doplňují slova „; vydal-li napadené rozhodnutí evropský žalobce, rozhoduje soud, v jehož obvodu by byl činný evropský pověřený žalobce, který by byl jinak příslušný k výkonu dozoru nad zachováváním zákonnosti v přípravném řízení“.

8. V § 146a odst. 2 se na konci textu věty první doplňují slova „; vykonává-li dozor nad zachováváním zákonnosti v přípravném řízení evropský žalobce, rozhoduje soud, v jehož obvodu by byl činný evropský pověřený žalobce, který by byl jinak příslušný k výkonu dozoru nad zachováváním zákonnosti v přípravném řízení“.

9. V § 158 odst. 1 se za větu první vkládá věta „Policejní orgán informuje státního zástupce o skutečnostech nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, u něhož by Úřad evropského veřejného žalobce mohl vykonat svou pravomoc v souladu s čl. 22 a čl. 25 odst. 2 a 3 nařízení Rady (EU) 2017/1939.“.

10. V § 158e odst. 4 větě první se za slovo „zastupitelství“ vkládají slova „nebo na návrh evropského pověřeného žalobce“.

CELEX: 32017R1939

11. V § 158e odst. 4 se za větu první vkládá věta „Návrh na použití agenta může podat i evropský žalobce; v takovém případě povoluje použití agenta soudce vrchního soudu, v jehož obvodu by byl činný evropský pověřený žalobce, který by byl jinak příslušný k výkonu dozoru nad zachováváním zákonnosti v přípravném řízení“.

CELEX: 32017R1939

12. V § 159d na konci textu odstavce 3, na konci textu § 173a a v § 174a na konci textu odstavce 1 se doplňují slova „; to neplatí, jde-li o usnesení vydané evropským pověřeným žalobcem nebo evropským žalobcem“.

CELEX: 32017R1939

13. V § 250 se na konci textu odstavce 2 doplňují slova „nebo, jde-li o odvolání evropského pověřeného žalobce nebo evropského žalobce, příslušný orgán Úřaduevropského veřejného žalobce“.

CELEX: 32017R1939

14. V § 265d odst. 1 se na konci textu písmene a) doplňují slova „; pokud veřejnou žalobu před soudem nezastupoval evropský pověřený žalobce nebo evropský žalobce“.

CELEX: 32017R1939

15. V § 265d odst. 1 se za písmeno a) vkládá nové písmeno b), které zní:

„b) příslušný orgán Úřaduevropského veřejného žalobce pro nesprávnost kteréhokoli výroku rozhodnutí soudu, a to ve prospěch i v neprospěch obviněného, pokud veřejnou žalobu před soudem zastupoval evropský pověřený žalobce nebo evropský žalobce, nebo“.

Dosavadní písmeno b) se označuje jako písmeno c).

CELEX: 32017R1939

16. V § 265f odst. 1 větě druhé seslova „je povinen v dovolání uvést, zda je podává“ nahrazují slovy „a příslušný orgán Úřadu evropského veřejného žalobce jsou povinni v dovolání uvést, zda je podávají“.

CELEX: 32017R1939

17. V § 265g odst. 1 větě druhé, § 265g odst. 2 větě druhé a v § 265o odst. 2 větěposledníse za slovo „zástupce“ vkládají slova „nebpříslušný orgán Úřaduevropského veřejného žalobce“.

CELEX: 32017R1939

18. V § 265g odst. 1 větě druhé a třetí se za slovo „zástupcem“ vkládají slova „nebo příslušným orgánem Úřaduevropského veřejného žalobce“.

CELEX: 32017R1939

19. V § 265h odst. 1 se za slovo „nebo“vkládají slova „příslušného orgánu Úřaduevropského veřejného žalobce anebo“.

20. V § 265h odst. 2 větě první se za slova „státnímu zástupci“ vkládají slova „nebo příslušnému orgánu Úřadu evropského veřejného žalobce, pokud veřejnou žalobu před soudem zastupoval evropský pověřený žalobce nebo evropský žalobce,“ a za slova „státního zástupce“ se vkládají slova „nebo příslušného orgánu Úřadu evropského veřejného žalobce“.
21. V § 265p odst. 1 se za slovo „zástupce“ vkládají slova „nebo příslušného orgánu Úřadu evropského veřejného žalobce“.
22. V § 265r odst. 1 písm. c) se slova „nejvyšší státní zástupce i obviněný“ nahrazují slovy „obviněný a nejvyšší státní zástupce nebo v případě, kdy veřejnou žalobu před soudem zastupoval evropský pověřený žalobce nebo evropský žalobce, příslušný orgán Úřadu evropského veřejného žalobce“.

CELEX: 32017R1939

23. V § 265r odstavec 2 zní:

„(2) Ve veřejném zasedání je účast státního zástupce činného u Nejvyššího státního zastupitelství nebo v případě, kdy veřejnou žalobu zastupoval před soudem evropský pověřený žalobce nebo evropský žalobce, účast evropského pověřeného žalobce, evropského žalobce nebo evropského nejvyššího žalobce povinná.“

CELEX: 32017R1939

24. V § 274 se na konci textu věty první doplňují slova „nebo v případě, kdy byl ve věci činný v posledním stupni evropský pověřený žalobce nebo evropský žalobce, za účasti evropského pověřeného žalobce, evropského žalobce nebo evropského nejvyššího žalobce“.

CELEX: 32017R1939

25. V § 466 se dosavadní text označuje jako odstavec 1 a doplňuje se odstavec 2, který zní:

„(2) V případě, kdy v původním řízení byl ve věci činný v posledním stupni evropský pověřený žalobce nebo evropský žalobce, může ministr spravedlnosti požádat o prošetření podnětu k podání stížnosti pro porušení zákona a o návrh vyřízení tohoto podnětu příslušný orgán Úřadu evropského veřejného žalobce.“

CELEX: 32017R1939

26. Na konci textu § 466a se doplňují slova „a zároveň navazuje na přímo použitelný předpis Evropské unie¹²⁾“.

Poznámka pod čarou č. 12 zní:

„¹²⁾ Nařízení Rady (EU) 2017/1939.“

ČÁST TŘETÍ

Změna trestního zákoníku

Čl. III

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění zákona č. 306/2009 Sb., zákona č. 181/2011 Sb., zákona č. 330/2011 Sb., zákona č. 357/2011 Sb., zákona č. 375/2011 Sb., zákona č. 420/2011 Sb., zákona č. 193/2012 Sb., zákona č. 360/2012 Sb., zákona č. 390/2012 Sb., zákona č. 399/2012 Sb., zákona č. 494/2012 Sb., zákona č. 105/2013 Sb., zákona č. 241/2013 Sb., nálezů Ústavního soudu, vyhlášeného pod č.259/2013 Sb., zákona č. 141/2014 Sb., zákona č. 86/2015 Sb., zákona č. 165/2015 Sb., zákona č. 377/2015 Sb., zákona č. 47/2016 Sb., zákona č. 150/2016 Sb., zákona č. 163/2016 Sb., zákona č. 188/2016 Sb., zákona č. 321/2016 Sb., zákona č. 323/2016 Sb., zákona č. 455/2016 Sb., zákona č. 55/2017 Sb., zákona č. 58/2017 Sb., zákona č. 204/2017 Sb., zákona č. .../2018 Sb. a zákona č. .../2018 Sb., se mění takto:

1. Za § 127 se vkládá nový § 127a, který včetně nadpisu zní:

„§ 127a

Státní zástupce

Státním zástupcem se rozumí i evropský pověřený žalobce, evropský žalobce a evropský nejvyšší žalobce v rozsahu jejich působnosti stanovené přímo použitelným předpisem Evropské unie upravujícím zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce.“

2. V § 260 odstavce 1 a 2 znějí:

„(1) Kdo vyhotoví, použije nebo předloží nepravdivé, nesprávné nebo neúplné doklady nebo uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje anebo zatají doklady nebo podstatné údaje, a tím umožní neoprávněné použití nebo zadržování finančních prostředků pocházejících z rozpočtu Evropské unie nebo rozpočtů spravovaných Evropskou unií nebo jejím jménem anebo zmenšení zdrojů některého takového rozpočtu nebo umožní neoprávněné použití nebo zadržování majetku pořízeného z rozpočtu Evropské unie nebo rozpočtů spravovaných Evropskou unií nebo jejím jménem, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.

(2) Stejně bude potrestán, kdo neoprávněně použije finanční prostředky pocházející z rozpočtu Evropské unie nebo rozpočtů spravovaných Evropskou unií nebo jejím jménem, majetek pořízený z rozpočtu Evropské unie nebo rozpočtů spravovaných Evropskou unií nebo jejím jménem anebo zmenší zdroje některého takového rozpočtu.“

CELEX: 32017L1371

3. Na konci poznámky pod čarou č. 1 se na samostatné řádce doplňují věty

„Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/62/EU ze dne 15. května 2014 o trestněprávní ochraně eura a jiných měn proti padělání, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2000/383/SVV.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1371 ze dne 5. července 2017 o boji vedeném trestněprávní cestou proti podvodům poškozujícím nebo ohrožujícím finanční zájmy Unie.“

ČÁST ČTVRTÁ

Změna zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení

Čl. IV

V § 36 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění zákona č. 160/1995 Sb., zákona č. 360/1999 Sb., zákona č. 18/2000 Sb., zákona č. 132/2000 Sb., zákona č. 424/2003 Sb., zákona č. 281/2004 Sb., zákona č. 359/2004 Sb., zákona č. 436/2004 Sb., zákona č. 168/2005 Sb., zákona č. 361/2005 Sb., zákona č. 189/2006 Sb., zákona č. 181/2007 Sb., zákona č. 305/2008 Sb., zákona č. 41/2009 Sb., zákona č. 158/2009 Sb., zákona č. 303/2009 Sb., zákona č. 73/2011 Sb., zákona č. 180/2011 Sb., zákona č. 365/2011 Sb., zákona č. 470/2011 Sb., zákona č. 401/2012 Sb., zákona č. 344/2013 Sb., zákona č. 250/2014 Sb., zákona č. 131/2015 Sb., zákona č. 47/2016 Sb., zákona č. 190/2016 Sb., zákona č. 24/2017 Sb. a zákona č. 99/2017 Sb., se za písmeno zi) vkládá nové písmeno zj), které zní:

„zj) státních zástupců vykonávajících v České republice funkci evropských pověřených žalobců podle přímo použitelného předpisu Evropské unie upravujícího zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce, státní zastupitelství, které bylo stanoveno jako místo výkonu funkce evropského pověřeného žalobce, nebo“.

ČÁST PÁTÁ

Změna zákona o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti

Čl. V

Zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění zákona č. 10/1993 Sb., zákona č. 160/1993 Sb., zákona č. 307/1993 Sb., zákona č. 42/1994 Sb., zákona č. 241/1994 Sb., zákona č. 59/1995 Sb., zákona č. 118/1995 Sb., zákona č. 149/1995 Sb., zákona č. 160/1995 Sb., zákona č. 113/1997 Sb., zákona č. 134/1997 Sb., zákona č. 306/1997 Sb., zákona č. 18/2000 Sb., zákona č. 29/2000 Sb., zákona č. 118/2000 Sb., zákona č. 132/2000 Sb., zákona č. 220/2000 Sb., zákona č. 238/2000 Sb., zákona č. 492/2000 Sb., zákona č. 353/2001 Sb., zákona č. 263/2002 Sb., zákona č. 362/2003 Sb., zákona č. 424/2003 Sb., zákona č. 425/2003 Sb., zákona č. 437/2003 Sb., zákona č. 186/2004 Sb., zákona č. 281/2004 Sb., zákona č. 359/2004 Sb., zákona č. 436/2004 Sb., zákona č. 168/2005 Sb., zákona č. 253/2005 Sb., zákona č. 361/2005 Sb., zákona č. 377/2005 Sb., zákona č. 62/2006 Sb., zákona č. 189/2006 Sb., zákona č. 264/2006 Sb., zákona č. 585/2006 Sb., zákona č. 153/2007 Sb., zákona č. 261/2007 Sb., zákona č. 296/2007 Sb., zákona č. 305/2008 Sb., zákona č. 306/2008 Sb., zákona č. 2/2009 Sb., zákona č. 41/2009 Sb., zákona č. 158/2009 Sb., zákona č. 221/2009 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 285/2009 Sb., zákona č. 303/2009 Sb., zákona č. 362/2009 Sb., zákona č. 347/2010 Sb., zákona č. 73/2011 Sb.,

zákona č. 263/2011 Sb., zákona č. 341/2011 Sb., zákona č. 364/2011 Sb., zákona č. 365/2011 Sb., zákona č. 428/2011 Sb., zákona č. 470/2011 Sb., zákona č. 399/2012 Sb., zákona č. 401/2012 Sb., zákona č. 503/2012 Sb., zákona č. 11/2013 Sb., zákonného opatření Senátu č. 344/2013 Sb., zákona č. 250/2014 Sb., zákona č. 267/2014 Sb., zákona č. 332/2014 Sb., zákona č. 131/2015 Sb., zákona č. 377/2015 Sb., zákona č. 47/2016 Sb., zákona č. 190/2016 Sb., zákona č. 24/2017 Sb., zákona č. 99/2017 Sb., zákona č. 183/2017 Sb., zákona č. 259/2017 Sb., zákona č. 310/2017 Sb. a zákona č. 92/2018 Sb., se mění takto:

1. Za § 24 se vkládá nový § 24a, který včetně nadpisu zní:

„Zvláštní ustanovení

§ 24a

(1) Poplatníkem pojistného jako zaměstnanci jsou též státní zástupci vykonávající v České republice funkci evropských pověřených žalobců podle přímo použitelného předpisu Evropské unie upravujícího zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce (dále jen „evropský pověřený žalobce“).

(2) Za zaměstnavatele evropského pověřeného žalobce se pro účely tohoto zákona považuje státní zastupitelství, které bylo stanoveno jako místo výkonu funkce evropského pověřeného žalobce.

(3) Za vyměřovací základ evropského pověřeného žalobce se považuje jeho odměna za práci stanovená na základě přímo použitelného předpisu Evropské unie upravujícího zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce. Evropský pověřený žalobce je povinen svému zaměstnavateli písemně sdělit a doložit výši této odměny, a to do 8 dnů ode dne jejího stanovení nebo změny její výše.

(4) Pro uhrazení pojistného zaměstnavatelem a zaměstnancem se postupuje podle § 8 odst. 2 přiměřeně.“

2. Nadpis pod označením § 25 se zrušuje.

ČÁST ŠESTÁ

Změna zákona o Rejstříku trestů

Čl. VI

Zákon č. 269/1994 Sb., o Rejstříku trestů, ve znění zákona č. 126/2003 Sb., zákona č. 253/2006 Sb., zákona č. 342/2006 Sb., zákona č. 179/2007 Sb., zákona č. 269/2007 Sb., zákona č. 345/2007 Sb., zákona č. 124/2008 Sb., zákona č. 130/2008 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 306/2009 Sb., zákona č. 357/2011 Sb., zákona č. 420/2011 Sb., zákona č. 167/2012 Sb., zákona č. 193/2012 Sb., zákona č. 105/2013 Sb., zákona č. 204/2015 Sb., zákona č. 298/2016 Sb., zákona č. 183/2017 Sb., zákona č. .../2018 Sb. a zákona č. .../2018 Sb., se mění takto:

1. V § 8 odst. 1 se slova „a státní zastupitelství“ nahrazují slovy „, státní zastupitelství a Úřad evropského veřejného žalobce“.
2. V § 8 odst. 2 a v § 16a odst. 1 se slova „nebo státního zastupitelství“ nahrazují slovy „, státního zastupitelství nebo Úřadu evropského veřejného žalobce“.

ČÁST SEDMÁ

Změna zákona o důchodovém pojištění

Čl. VII

V § 105 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění zákona č. 303/2009 Sb., se doplňuje odstavce 3, který zní:

„(3) Pojištění jsou účastni též státní zástupci vykonávající v České republice funkci evropských pověřených žalobců podle přímo použitelného předpisu Evropské unie upravujícího zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce. Doba účasti na pojištění těchto státních zástupců se považuje za dobu pojištění a za výdělečnou činnost.“

ČÁST OSMÁ

Změna zákona o platu a některých dalších náležitostech státních zástupců

Čl. VIII

Zákon č. 201/1997 Sb., o platu a některých dalších náležitostech státních zástupců a o změně a doplnění zákona č. 143/1992 Sb., o platu a odměně za pracovní pohotovost v rozpočtových a v některých dalších organizacích a orgánech, ve znění pozdějších předpisů, ve znění zákona č. 155/2000 Sb., zákona č. 14/2002 Sb., zákona č. 279/2002 Sb., zákona č. 309/2002 Sb., zákona č. 420/2002 Sb., zákona č. 425/2002 Sb., zákona č. 192/2003 Sb., zákona č. 626/2004 Sb., zákona č. 630/2004 Sb., zákona č. 261/2007 Sb., zákona č. 418/2009 Sb., zákona č. 425/2010 Sb., zákona č. 347/2011 Sb. a zákona č. 332/2014 Sb., se mění takto:

1. V § 5 odst. 2 větě druhé se slova „v zahraničí“ zrušují.
2. V § 5 se doplňuje odstavce 3, který zní:

„(3) Státnímu zástupci jmenovanému do funkce evropského pověřeného žalobce náleží poměrná část platu v rozsahu, v jakém plní povinnosti státního zástupce podle zákona o státním zastupitelství.“

ČÁST DEVÁTÁ

Změna zákona o soudech a soudcích

Čl. IX

Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění zákona č. 151/2002 Sb., zákona č. 228/2002 Sb., nálezů Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 349/2002 Sb., zákona č. 192/2003 Sb., zákona č. 441/2003 Sb., zákona č. 626/2004 Sb., zákona č. 349/2005 Sb., zákona č. 413/2005 Sb., zákona č. 79/2006 Sb., zákona č. 221/2006 Sb., zákona č. 233/2006 Sb., zákona č. 264/2006 Sb., zákona č. 342/2006 Sb., nálezů Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 397/2006 Sb., zákona č. 184/2008 Sb., zákona č. 314/2008 Sb., zákona č. 7/2009 Sb., zákona č. 41/2009 Sb., zákona č. 217/2009 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., nálezů Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 294/2010 Sb., zákona č. 215/2011 Sb., zákona č. 142/2012 Sb., zákona č. 303/2013 Sb., zákona č. 185/2014 Sb., zákona č. 15/2015 Sb., zákona č. 250/2016 Sb., zákona č. 14/2017 Sb., zákona č. 90/2017 Sb., zákona č. 296/2017 Sb. a zákona č. .../2018 Sb., se mění takto:

1. V § 70a se na konci odstavce 1 doplňuje věta „O dočasném přidělení podle věty první rozhoduje ministr spravedlnosti.“.

2. V § 70a odstavec 2 zní:

„(2) Dnem, k němuž vznikla soudcifunkce evropského nejvyššího žalobce, je soudce dočasně přidělen k Úřadu evropského veřejného žalobce. Dočasné přidělení trvá po dobu výkonu této funkce.“.

CELEX: 32017R1939

3. V § 99 odst. 1 písm. d) se text „(§ 70a)“ nahrazuje slovy „podle § 70a odst. 1“.

4. V § 99 odst. 2 se za slovo „funkce“ vkládají slova „podle odstavce 1“.

5. V § 99 se za odstavec 2 vkládá nový odstavec 3, který zní:

„(3) Soudce jmenovaný do funkce evropského nejvyššího žalobce jednem, k němuž mu vznikla tato funkce, dočasně zproštěn výkonu soudcovské funkce.“.

Dosavadní odstavce 3 až 5 se označují jako odstavce 4 až 6.

6. V § 99 odst. 4 větě první se za text „písm. a)“ vkládají slova „a podle odstavce 3“.

ČÁST DESÁTÁ

Změna zákona o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů

Čl. X

Zákon č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů, ve znění zákona č. 151/2002 Sb., zákona č. 192/2003 Sb., zákona č. 314/2008 Sb., zákona č. 286/2009 Sb. a zákona č. 396/2012 Sb., se mění takto:

1. V § 8 se na konci odstavce 5 tečka nahrazuje čárkou a doplňuje se písmeno e), které zní:
„e) vedoucí státní zástupce stojící v čele státního zastupitelství, které bylo stanoveno jako místo výkonu funkce státního zástupce jmenovaného do funkce evropského pověřeného žalobce, proti tomuto státnímu zástupci.“.

2. V § 12 odstavec 3 zní:

„(3) Pokud nepodali návrh na zahájení kárného řízení, předseda senátu vyrozumí o zahájení kárného řízení též

- a) předsedu soudu, k němuž je kárně obviněný přidělen k výkonu funkce, je-li kárně obviněným soudce, předseda soudu, místopředseda soudu nebo předseda kolegia Nejvyššího soudu nebo Nejvyššího správního soudu,
- b) nejvyššího státního zástupce a vedoucího státního zástupce státního zastupitelství, k němuž je kárně obviněný přidělen k výkonu funkce, je-li kárně obviněným státní zástupce,
- c) nejvyššího státního zástupce, vedoucího státního zástupce stojícího v čele státního zastupitelství, které bylo stanoveno jako místo výkonu funkce evropského pověřeného žalobce, a Úřad evropského veřejného žalobce, je-li kárně obviněným státní zástupce jmenovaný do funkce evropského pověřeného žalobce,
- d) nejvyššího státního zástupce a Úřad evropského veřejného žalobce, je-li kárně obviněným státní zástupce jmenovaný do funkce evropského žalobce, nebo
- e) Exekutorskou komoru České republiky, je-li kárně obviněným soudní exekutor.“.

CELEX: 32017R1939

3. V § 16 odstavec 4 zní:

„(4) Nejsou-li návrhovatelem, předseda senátu vyrozumí o termínu ústního jednání též ministra spravedlnosti a

- a) předsedu soudu, k němuž je kárně obviněný přidělen k výkonu funkce, je-li kárně obviněným soudce, předseda soudu, místopředseda soudu nebo předseda kolegia Nejvyššího soudu nebo Nejvyššího správního soudu,
- b) nejvyššího státního zástupce a vedoucího státního zástupce státního zastupitelství, k němuž je kárně obviněný přidělen k výkonu funkce, je-li kárně obviněným státní zástupce,

- c) nejvyššího státního zástupce, vedoucího státního zástupce stojícího v čele státního zastupitelství, které bylo stanoveno jako místo výkonu funkce evropského pověřeného žalobce, a Úřad evropského veřejného žalobce, je-li kárně obviněným státní zástupce jmenovaný do funkce evropského pověřeného žalobce,
- d) nejvyššího státního zástupce a Úřad evropského veřejného žalobce, je-li kárně obviněným státní zástupce jmenovaný do funkce evropského žalobce, nebo
- e) Exekutorskou komoru České republiky, je-li kárně obviněným soudní exekutor.“.

4. V § 19 se na konci odstavce 1 doplňuje věta „Při uložení kárného opatření státnímu zástupci jmenovanému do funkce evropského pověřeného žalobce pro kárné provinění související s jeho povinnostmi podle přímo použitelného předpisu Evropské unie upravujícího zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce¹⁰⁾ postupuje senát podle tohoto přímo použitelného předpisu.“.

Poznámka pod čarou č. 10 zní:

„¹⁰⁾ Nařízení Rady (EU) 2017/1939 ze dne 12. října 2017, kterým se provádí posílená spolupráce za účelem zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce.“.

CELEX: 32017R1939

5. § 20 zní:

„§ 20

(1) Písemné vyhotovení rozhodnutí senátu se doručí kárně obviněnému, obhájci, jestliže jej kárně obviněný má, navrhovateli, ministru spravedlnosti a

- a) předsedovi soudu, k němuž je kárně obviněný přidělen k výkonu funkce, je-li kárně obviněným soudce, předseda soudu, místopředseda soudu nebo předseda kolegia Nejvyššího soudu nebo Nejvyššího správního soudu,
- b) nejvyššímu státnímu zástupci a vedoucímu státnímu zástupci státního zastupitelství, k němuž je kárně obviněný přidělen k výkonu funkce, je-li kárně obviněným státní zástupce,
- c) nejvyšším státnímu zástupci, vedoucímu státnímu zástupci stojícímu v čele státního zastupitelství, které bylo stanoveno jako místo výkonu funkce evropského pověřeného žalobce, a Úřadu evropského veřejného žalobce, je-li kárně obviněným státní zástupce jmenovaný do funkce evropského pověřeného žalobce,
- d) nejvyššímu státnímu zástupci a Úřadu evropského veřejného žalobce, je-li kárně obviněným státní zástupce jmenovaný do funkce evropského žalobce, nebo
- e) Exekutorské komoře České republiky, je-li kárně obviněným soudní exekutor.

(2) Kárně obviněnému se písemné vyhotovení rozhodnutí senátu doručuje do vlastních rukou.“.

CELEX: 32017R1939

ČÁST JEDENÁCTÁ

Změna zákona o nemocenském pojištění

Čl. XI

V zákoně č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění zákona č. 585/2006 Sb., zákona č. 181/2007 Sb., zákona č. 261/2007 Sb., zákona č. 239/2008 Sb., zákona č. 305/2008 Sb., zákona č. 306/2008 Sb., zákona č. 479/2008 Sb., zákona č. 2/2009 Sb., zákona č. 41/2009 Sb., zákona č. 158/2009 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 302/2009 Sb., zákona č. 303/2009 Sb., zákona č. 362/2009 Sb., zákona č. 157/2010 Sb., zákona č. 166/2010 Sb., zákona č. 347/2010 Sb., zákona č. 73/2011 Sb., zákona č. 180/2011 Sb., zákona č. 263/2011 Sb., zákona č. 341/2011 Sb., zákona č. 364/2011 Sb., zákona č. 365/2011 Sb., zákona č. 375/2011 Sb., zákona č. 458/2011 Sb., zákona č. 470/2011 Sb., zákona č. 1/2012 Sb., zákona č. 167/2012 Sb., zákona č. 169/2012 Sb., zákona č. 396/2012 Sb., zákona č. 401/2012 Sb., zákona č. 303/2013 Sb., zákonného opatření Senátu č. 344/2013 Sb., zákona č. 64/2014 Sb., zákona č. 250/2014 Sb., zákona č. 267/2014 Sb., zákona č. 332/2014 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 14/2015 Sb., zákona č. 131/2015 Sb., zákona č. 204/2015 Sb., zákona č. 317/2015 Sb., zákona č. 47/2016 Sb., zákona č. 190/2016 Sb., zákona č. 298/2016 Sb., zákona č. 24/2017 Sb., zákona č. 99/2017 Sb., zákona č. 148/2017 Sb., zákona č. 183/2017 Sb., zákona č. 195/2017 Sb., zákona č. 259/2017 Sb., zákona č. 310/2017 Sb., zákona č. 92/2018 Sb., zákona č. .../2018 Sb. a zákona č. .../2018 Sb., se za § 167f vkládá nový § 167g, který včetně nadpisu zní:

„§ 167g

Pojištění evropských pověřených žalobců

(1) Pojištění jsou jako zaměstnanci účastní též státní zástupci vykonávající v České republice funkci evropských pověřených žalobců podle přímo použitelného předpisu Evropské unie upravujícího zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce (dále jen „evropský pověřený žalobce“).

(2) Za zaměstnavatele evropského pověřeného žalobce se pro účely tohoto zákona považuje státní zastupitelství, které bylo stanoveno jako místo výkonu funkce evropského pověřeného žalobce.

(3) Pro nárok na výplatu dávek evropskému pověřenému žalobci platí § 16 obdobně, pokud je mu nadále vyplácena odměna za práci stanovená na základě přímo použitelného předpisu Evropské unie upravujícího zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce.“

ČÁST DVANÁCTÁ

Změna zákona o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních

Čl. XII

V § 2 písm. a) zákona č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, se slova „nebo státní zastupitelství“ nahrazují slovy „státní zastupitelství anebo evropský pověřený žalobce, evropský žalobce nebo evropský nejvyšší žalobce“.

v rozsahu jejich působnosti stanovené přímo použitelným předpisem Evropské unie upravujícím zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce“.

CELEX: 32017R1939

ČÁST TŘINÁCTÁ ÚČINNOST

Čl. XIII

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. listopadu 2019, s výjimkou části třetí, která nabývá účinnosti dnem 6. července 2019.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

Obecná část

Hodnocení dopadů regulace (RIA)

Hodnocení dopadů regulace nebylo u tohoto návrhu zákona ve vztahu k implementaci směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1371 ze dne 5. července 2017 o boji vedeném trestněprávní cestou proti podvodům poškozujícím nebo ohrožujícím finanční zájmy Unie¹ prováděno v souladu s Plánem legislativních prací vlády na zbývající část roku 2018, ve vztahu k adaptaci nařízení Rady (EU) 2017/1939 ze dne 12. října 2017, kterým se provádí posílená spolupráce za účelem zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce (dále též jen „adaptované nařízení“ či „nařízení“, popř. „nařízení o zřízení Úřadu“) pak předseda Legislativní rady vlády rozhodl o uplatnění výjimky z povinnosti provést hodnocení dopadů regulace (dopis předsedy Legislativní rady vlády ze dne 29. ledna 2018 č.j. 2877/2018-OHR).

Zhodnocení platného právního stavu, odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy a vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy v jejím celku

Dne 20. listopadu 2017 vstoupilo v platnost nařízení Rady (EU) 2017/1939 ze dne 12. října 2017, kterým se provádí posílená spolupráce za účelem zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce. Na základě tohoto nařízení bude na konci roku 2020 či na počátku roku 2021 zřízena nová unijní instituce, a to Úřad evropského veřejného žalobce (dále též jen „Úřad“); přesné datum přitom bude stanoveno v rozhodnutí Komise, které bude vydáno na návrh evropského nejvyššího žalobce, přičemž den určený Komisí nesmí nastat dříve než tři roky po dni vstupu adaptovaného nařízení v platnost. Rozhodnutí Komise bude zveřejněno v Úředním věstníku Evropské unie.

Možnost zřídit Úřad evropského veřejného žalobce předpokládá Smlouva o fungování Evropské unie v hlavě týkající se prostoru svobody, bezpečnosti a práva. Smlouva o fungování Evropské unie stanoví, že věcná příslušnost Úřadu je omezena na trestné činy poškozující nebo ohrožující finanční zájmy Unie. Úkoly Úřadu by tak měly spočívat v trestním stíhání pachatelů trestných činů proti finančním zájmům Unie, jak jsou vymezeny ve směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1371 ze dne 5. července 2017 o boji vedeném trestněprávní cestou proti podvodům poškozujícím nebo ohrožujícím finanční zájmy Unie, resp. jak budou provedeny ve vnitrostátním právu, jakož i trestných činů s nimi neoddělitelně spjatých, a jejich postavení před soud. Jakékoli rozšíření této příslušnosti vyžaduje jednomyslné rozhodnutí Evropské rady, příslušnost Úřadu lze takto rozšířit pouze o závažné trestné činy s přeshraničním rozměrem.

Schválením tohoto nařízení vyvrcholila dlouhodobá snaha o vytvoření společné unijní instituce tohoto typu. Tuto myšlenku můžeme vysledovat již v polovině devadesátých let

¹Dne 28. července 2017 byla v Úředním věstník Evropské unie [Úř. věst. L 45, 17. 2. 2018, s. 47- 48 (CS)] uveřejněná oprava směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1371 ze dne 5. července 2017 o boji vedeném trestněprávní cestou proti podvodům poškozujícím finanční zájmy Unie, která mj. měnila samotný název směrnice – Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1371 ze dne 5. července 2017 o boji vedeném trestněprávní cestou proti podvodům poškozujícím *nebo ohrožujícím* finanční zájmy Unie. V tomto duchu bylo upraveno i znění jednotlivých článků s měnice.

minulého století, kdy na podnět Komise a s podporou Evropského parlamentu byl zpracován návrh trestního kodexu k zajištění ochrany finančních zájmů Evropské unie, tzv. Corpus Juris, event. Corpus Juris 2000 (druhá, revidovaná verze), v jehož rámci byla navržena úprava jak hmotněprávní (především úprava podmínek trestní odpovědnosti, vymezení několika skutkových podstat trestných činů chránící finanční zájmy Evropské unie a stanovení za ně hrozících sankcí), tak procesněprávní, kde se již lze setkat s návrhem, aby úlohu národních prokuratur/státního zastupitelství v těchto věcech převzal Úřad evropského veřejného žalobce s pobočkami ve všech členských státech. Komise se z popudu Evropského úřadu pro boj proti podvodům (OLAF) následně rozhodla iniciovat změnu primárního práva, aby bylo právně možné přijmout příslušné předpisy vedoucí ke zřízení této instituce. V rámci revize primárního práva Smlouvou z Nice Komise zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce neprosadila, a to zejména s ohledem na pochybnosti o potřebnosti takového kroku, včetně případných praktických důsledků i právních problémů s tím spojených. Následně byla zpracována tzv. Zelená kniha o trestněprávní ochraně finančních zájmů Evropských společenství a zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce² a na ni navazující zpráva Komise (2003)³. Základní rámec pro zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce poskytla až Smlouva o fungování Evropské unie, a to ve svém čl. 86. Trvalo však další čtyři roky, než byl návrh nařízení o zřízení Úřadu předložen a začalo se o něm jednat. Vzhledem k tomu, že se v průběhu projednávání tohoto návrhu nepodařilo dosáhnout jednomyslnosti, byl, jak předvídá čl. 86 odst. 1 SFEU, Úřad zřízen v režimu posílené spolupráce, ke které se (doposud) zavázalo celkem dvacet dva členských států, a to Belgie, Bulharsko, Česká republika, Estonsko, Finsko, Francie, Chorvatsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Německo, Nizozemsko, Malta, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko a Španělsko.

Hlavním cílem této nové instituce je, jak již bylo zmíněno, trestní stíhání pachatelů trestných činů proti finančním zájmům Unie podle směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1371, jakož i trestných činů s nimi neoddelitelně spjatých, a plnění úlohy veřejného žalobce před příslušnými vnitrostátními soudy, včetně řízení o mimořádných opravných prostředcích⁴, přičemž nařízení stanoví systém sdílené pravomoci mezi Úřadem a vnitrostátními orgány, a to na základě evokačního práva Úřadu (v zásadě platí, že pokud se Úřad evropského veřejného žalobce rozhodne vykonávat svou pravomoc, je tím dána překážka, aby příslušné vnitrostátní orgány vedly trestní stíhání pro týž skutek – viz čl. 25 odst. 1 nařízení). Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1371 ze dne 5. července 2017 o boji vedeném trestněprávní cestou proti podvodům poškozujícím nebo ohrožujícím finanční zájmy Unie tak představuje hmotněprávní základ činnosti Úřadu evropského veřejného žalobce. Tato směrnice ode dne 6. července 2019 nahradí Úmluvu o ochraně finančních zájmů Evropských společenství ze dne 26. července 1995 (dále jen

²<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1524044727782&uri=CELEX:52001DC0715>

³https://ec.europa.eu/anti-fraud/sites/antifraud/files/docs/body/follow_up_en.pdf

⁴Článek 4 nařízení sice hovoří o tom, že Úřad evropského veřejného žalobce „vykonává před příslušnými soudy členských států úlohu žalobce, dokud není v daném případě vydáno pravomocné rozhodnutí“; jedná se ale o ne zcela přesný překlad (srov. „až do konečného rozhodnutí věci“ ve slovenské verzi, „jusqu'á ce quel'affaire ait été définitivement jugée“ ve francouzské verzi, „bis das Verfahren endgültig abgeschlossen ist“ v německé verzi nebo „until the case has been finally disposed of“ ve verzi anglické).

„Úmluva“) a protokoly k této Úmluvě ze dne 27. září 1996, ze dne 29. listopadu 1996 a ze dne 19. června 1997 (dále jen „protokoly“). Závazky trestněprávně postihovat určitá jednání vyplývající z této úmluvy a jejich protokolů pak Česká republika implementovala v rámci skutkové podstaty trestného činu poškození finančních zájmů Evropské unie podle § 260 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění zákona č. 420/2011 Sb. a zákona č. 86/2015 Sb. Přestože směrnice vychází ze znění Úmluvy a jejích protokolů, došlo v rámci procesu jejího vyjednávání a přijímání k některým změnám, na které je nezbytné reagovat novelou trestního zákoníku, pokud chce Česká republika i nadále plnit své závazky plynoucí ze svého členství v Evropské unii. Úřad evropského veřejného žalobce však nebude nijak činný v rámci vykonávacího řízení. Nařízení se ani nijak nedotýká vnitrostátních systémů členských států, pokud jde o způsob, jakým je organizováno prověřování a vyšetřování trestné činnosti.

Nařízení Rady (EU) 2017/1939 ze dne 12. října 2017, kterým se provádí posílená spolupráce za účelem zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce, není pouze organizační normou stanovující postavení, strukturu a organizaci Úřadu evropského veřejného žalobce, jeho pravomoci či postavení evropského nejvyššího žalobce, evropských žalobců, evropských pověřených žalobců a dalších osob účastnících se činnosti Úřadu evropského veřejného žalobce, ale upravuje též postupy Úřadu v rámci trestního řízení. Vnitrostátní právo se použije pouze v rozsahu, ve kterém není daná věc upravena tímto nařízením; v případě, že se případ řídí vnitrostátním právem i tímto nařízením, má nařízení přednost (viz čl. 5 odst. 3 nařízení). Článek 6 nařízení charakterizuje Úřad jako nezávislou instituci, přičemž ukládá evropskému nejvyššímu žalobci, náměstkům evropského nejvyššího žalobce, evropským žalobcům, evropským pověřeným žalobcům, správnímu řediteli a zaměstnancům Úřadu jednat v zájmu Unie a při výkonu svých povinností podle nařízení nevyhledávat ani nepřijímat pokyny od žádné osoby mimo Úřad, od žádného členského státu Evropské unie ani od žádného orgánu, instituce nebo jiného subjektu Unie. Členské státy Evropské unie a orgány, instituce a jiné subjekty Unie musí respektovat nezávislost Úřadu a nesnažit se jej ve výkonu jeho úkolů ovlivňovat.

Úřad evropského veřejného žalobce bude fungovat na centrální a decentralizované úrovni. Zatímco centrální úroveň se bude skládat zejména z evropského nejvyššího žalobce a dvaceti dvou evropských žalobců, z nichž každý bude reprezentovat jeden členský stát zapojený do posílené spolupráce na tomto nařízení, decentralizovanou úroveň budou tvořit evropské pověřené žalobce, kteří budou jménem Úřadu dohlížet na trestní řízení ve svých domovských státech. Počet evropských pověřených žalobců není dosud znám, ten bude určen až evropským nejvyšším žalobcem, který bude stát v čele Úřadu, a to po konzultacích s příslušnými národními orgány. Jak evropský žalobce, tak evropské pověřené žalobce budou státními zástupci přidělenými k výkonu funkce k Úřadu evropského veřejného žalobce a během této doby nebudou zastávat funkci vnitrostátních státních zástupců (po skončení svého mandátu v Úřadu by se však opět měli vrátit na svou původní pozici), navrhuje se nicméně umožnit i využívání možnosti stanovené v čl. 13 odst. 3 nařízení, podle kterého *„evropské pověřené žalobce mohou rovněž vykonávat funkce vnitrostátních žalobců, pokud jim to nebrání v plnění jejich povinností podle tohoto nařízení“*.

Podle současné právní úpravy obsažené v zákoně o státním zastupitelství rozhoduje o přidělení státního zástupce k jinému orgánu nebo organizaci se sídlem mimo území České republiky na dobu nejdéle 5 let ministr spravedlnosti po projednání s nejvyšším státním

zástupcem (v případě dočasného přidělení k Eurojustu ministr spravedlnosti na návrh nejvyššího státního zástupce). Součástí rozhodnutí o dočasném přidělení je i určení doby takového dočasného přidělení, kterou nelze bez souhlasu státního zástupce prodlužovat. Tento mechanismus dočasného přidělení státního zástupce k organizaci se sídlem mimo území České republiky lze ve vztahu k přidělení k Úřadu evropského veřejného žalobce užít jen s obtížemi.

Nařízení předpokládá ve vztahu ke jmenování evropských žalobců tento postup: Každý členský stát by měl navrhnout tři kandidáty na funkci evropského žalobce, z nichž Rada vybere prostou většinou jednoho, kterého do této funkce jmenuje na funkční období šesti let. Toto funkční období je neobnovitelné, avšak může být rozhodnutím Rady prodlouženo o další tři roky. Evropský žalobce tedy může svou funkci vykonávat maximálně devět let. Nařízení navíc každé tři roky počítá s obměnou jedné třetiny evropských žalobců. Rada rozhoduje na základě doporučení výběrové komise, jejíž složení je stejné jako v případě výběru evropského nejvyššího žalobce a jde tedy o dvanáct osob vybraných mezi bývalými členy Soudního dvora Evropské unie a Účetního dvora, bývalými národními členy Eurojustu, členy nejvyšších vnitrostátních soudů, státními zástupci na vysoké úrovni a obecně uznávanými právníky. Jednotlivé členské státy tedy mohou (musí) navrhnout tři kandidáty na funkci evropského žalobce; která osoba z navržených kandidátů nakonec bude jmenována, již není na vůli členského státu, jmenování navrženého kandidáta evropským žalobcem tak nepodléhá nějakému následnému „schvalování“ z jeho strany, byť by se jednalo jen o administrativní rozhodnutí o dočasném přidělení k Úřadu. Jakékoli takové rozhodnutí by tak zřejmě bylo zcela formálním rozhodnutím, které by nadto mohlo být chápáno i jako nepřípustný zásah do nezávislosti Úřadu evropského veřejného žalobce, přičemž stávající zákon rovněž nevyhovuje, ani co se délky přidělení týče.

Zákon o státním zastupitelství není z obdobných důvodů zcela vyhovující ani pro řešení postavení státních zástupců jmenovaných do funkce evropského pověřeného žalobce. Evropští pověřeni žalobci reprezentují decentralizovanou úroveň Úřadu v jednotlivých členských státech. Jejich přesný počet není v současné době znám (v každém členském státě však budou minimálně dva evropští pověřeni žalobci), tento počet bude určen evropským nejvyšším žalobcem po konzultaci a dosažení dohody s příslušnými orgány členských států, kterými jsou pro Českou republiku Ministerstvo spravedlnosti a Nejvyšší státní zastupitelství. Stejným způsobem bude určeno taktéž rozdělení věcné a územní příslušnosti mezi jednotlivé evropské pověřené žalobce uvnitř každého členského státu. Evropští pověřeni žalobci jsou jmenováni kolegiem na návrh evropského nejvyššího žalobce, a to na funkční období 5 let, které je obnovitelné. V souladu s čl. 17 odst. 2 nařízení musí evropští pověřeni žalobci poskytovat veškeré záruky nezávislosti a mít potřebnou kvalifikaci a relevantní praktické zkušenosti s vnitrostátním právním systémem. Zároveň musí být od okamžiku jmenování do funkce evropských pověřených žalobců až do svého odvolání aktivními členy státních zastupitelství nebo soudních orgánů⁵ v příslušných členských státech, jimiž byli do funkce navrženi.

⁵V České republice je z povahy funkce evropského žalobce i evropského pověřeného žalobce zřejmé, že půjde pouze o státní zástupce, možnost členství v soudních orgánech míří na členské státy, jež mají ve svých národních právních řádech zakotven institut vyšetřujícího soudce.

Toto stanovisko podporuje i dokument Komise k výběru evropských žalobců, dle něhož je žádoucí, aby kandidáti na evropského žalobce měli rozsáhlé zkušenosti jako státní zástupci, a to včetně praktických zkušeností s vyšetřováním a stíháním případů závažné hospodářské kriminality a korupce stejně jako s mezinárodní spoluprací v trestních věcech, zkušenosti s organizací a koordinací činnosti jiných státních zástupců či zkušenosti s přeshraničním vyšetřováním. Pokyny Komise sice nejsou pro členské státy závazné, ale vyberou-li členské

Nominace osob do funkcí evropských pověřených žalobců je v kompetenci jednotlivých členských států. Vybraní kandidáti se ale stanou evropskými pověřenými žalobci až svým jmenováním kolegiem, ne tedy samotným návrhem ze strany členského státu nebo jejich následným formálním jmenováním ze strany ministra spravedlnosti – nařízení tedy v tomto směru přichází s odlišným mechanismem, než který se například aplikuje u národního člena Eurojustu [podle rámcového rozhodnutí 2002/187/SVV ze dne 28. února 2002 o zřízení Evropské jednotky pro soudní spolupráci (Eurojust) za účelem posílení boje proti závažné trestné činnosti se Eurojust se skládá z jednoho národního člena *vyslaného* každým členským státem v souladu s jeho právním systémem z řad státních zástupců, soudců nebo policistů s rovnocennými pravomocemi].

Obdobné problémy vyvolává současná právní úprava zákona o státním zastupitelství i v případech, kdy by byl český státní zástupce jmenován evropským nejvyšším žalobcem. Evropského nejvyššího žalobce jmenují Evropský parlament a Rada po vzájemné dohodě na funkční období sedmi let, které nelze obnovit. Rada rozhoduje prostou většinou. Výběr je založen na otevřené výzvě k přihlášení kandidátů, zveřejněné v Úředním věstníku Evropské unie, po níž shora uvedená výběrová komise vypracuje užší seznam způsobilých kandidátů, který se předloží Evropskému parlamentu a Radě. Ve vztahu k osobě evropského nejvyššího žalobce tak nemají členské státy účastníci se posílené spolupráce žádná návrhová oprávnění. Vzhledem k tomu, že kandidát na funkci má být „*aktivním členem státních zastupitelství nebo jiných justičních orgánů v členských státech*“ [viz čl. 14 odst. 2 písm. a) nařízení], není teoreticky vyloučeno ani to, aby se výběrového řízení účastnil soudce, který bude splňovat i další kritéria stanovená v čl. 14 nařízení. Pro případ jeho jmenování do funkce evropského nejvyššího žalobce je třeba řešit i jeho postavení podle zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů.

Pro všechny tyto případy se proto navrhuje, aby k dočasnému přidělení docházelo ex lege ke dni jmenování do funkce evropského pověřeného žalobce (evropského žalobce, evropského nejvyššího žalobce), přičemž toto dočasné přidělení bude trvat po dobu výkonu této funkce, bez ohledu na to, zda bude vykonáváno pouze po dobu jednoho „funkčního období“, nebo zda dojde v souladu s nařízením k jeho prodloužení.

Jako bylo uvedeno, úkolem evropských pověřených žalobců bude (slovy nařízení) „vést vyšetřování a trestní stíhání“ ve vztahu k nařízení specifikovaným trestným činům, a to v souladu s pokyny příslušné stálé komory a dohlížejícího evropského žalobce. V souladu s adaptovaným nařízením by k tomu měli mít k dispozici stejné prostředky jako vnitrostátní státní zástupci a rovněž další pravomoci, která jim stanoví nařízení.

Tytéž prostředky je pak třeba přiznat i evropskému žalobci, který po obdržení souhlasu příslušné stálé komory může přijmout odůvodněné rozhodnutí vést vyšetřování osobně (viz čl. 28 odst. 4 nařízení, který předpokládá, že i evropský žalobce bude oprávněn nařizovat nebo požadovat vyšetřovací úkony a jiná opatření a bude mít veškeré pravomoci, odpovědnost a povinnosti, jako by měl evropský pověřený žalobce v souladu s nařízením a vnitrostátním právem). Vzhledem ke skutečnosti, že některé otázky nejsou adaptovaným nařízením řešeny a budou předmětem interní úpravy Úřadu evropského veřejného žalobce (jeho jednacích

státy kandidáty, kteří uvedeným charakteristikám nevyhovují, nelze vyloučit, že členský stát bude požádán o nahrazení takových kandidátů, což by značně zkomplikovalo výběrové řízení na tuto funkci.

řádu), je na místě přiznat tyto prostředky i evropskému nejvyššímu žalobci, neboť nelze vyloučit, že i ten bude na trestním řízení participovat.

Česká právní úprava tomuto zcela nevyhovuje, neboť předpokládá, že dozor nad zachováváním zákonnosti v přípravném řízení a zastupování veřejné žaloby v řízení před soudem bude zajišťovat státní zástupce. I když je nařízení přímo aplikovatelným právním předpisem (byť vzhledem k textaci čl. 28 odst. 4 nařízení, který stanoví, že „členské státy zajistí...“, lze mít pochybnosti o bezprostřední aplikovatelnosti tohoto ustanovení), vyžádá si česká právní úprava (zejména trestní řád) dílčí změny, neboť např. trestní řád na některých místech předpokládá např. účast státního zástupce činného u Nejvyššího státního zastupitelství, vymezuje taxativním způsobem osoby oprávněné podat určitý druh opravného prostředku apod. Rovněž tak je třeba zabezpečit, aby evropští pověřeni žalobci měli možnost získat veškeré relevantní informace uložené ve vnitrostátních databázích pro vyšetřování trestných činů a databázích donucovacích orgánů, jakož i v dalších příslušných rejstřících orgánů veřejné moci, a to za stejných podmínek, jaké se v podobných případech uplatňují podle vnitrostátního práva (čl. 43 nařízení), což si vzhledem ke způsobu, jakým je v českém právním řádu řešen přístup k informacím obsaženým v jednotlivých databázích a registrech, rovněž vyžádá změnu právní úpravy.

V souvislosti s aplikací nařízení Rady (EU) 2017/1939 ze dne 12. října 2017, kterým provádí posílená spolupráce za účelem zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce, bude třeba novelizovat též právní předpisy upravující oblast sociálního pojištění, neboť tyto předpisy nelze bez výslovné úpravy vztáhnout na evropské pověřené žalobce. Podle čl. 96 odst. 6 nařízení budou evropští pověřeni žalobci přijímáni jako zvláštní poradci v souladu s články 5, 123 a 124 pracovního řádu (tj. Pracovního řádu pro ostatní zaměstnance ES). Podle tohoto ustanovení nařízení se dále zajistí zavedení vhodných opatření tak, aby byla zachována práva evropských pověřených žalobců týkající se sociálního zabezpečení, důchodu a pojistného krytí podle vnitrostátního systému; rovněž se zajistí, aby celková odměna evropských pověřených žalobců nebyla nižší, než by byla v případě, že by zůstali pouze vnitrostátními žalobci. Odpovědnost za všeobecné pracovní podmínky a pracovní prostředí evropských pověřených žalobců nesou příslušné vnitrostátní justiční orgány. V návaznosti na ustanovení čl. 96 odst. 6 nařízení je třeba provést příslušné úpravy v právních předpisech sociálního pojištění, aby státní zástupci, kteří budou v České republice vykonávat funkci evropských pověřených žalobců, byli po dobu výkonu této funkce účastni nadále nemocenského a důchodového pojištění, a to i když budou dočasně přiděleni k výkonu funkce státního zástupce a odměny za výkon funkce evropského pověřeného žalobce jim bude vyplácet Úřad evropského veřejného žalobce ze svého rozpočtu (tyto odměny budou přitom zdaněny unijní daní a nikoliv tuzemskou daní z příjmů), přičemž tento Úřad nebude plnit povinnosti zaměstnavatele podle vnitrostátních právních předpisů. Je proto nutno sociální zabezpečení při výkonu funkce evropského pověřeného žalobce promítnout do příslušných českých právních předpisů upravujících nemocenské a důchodové pojištění včetně pojistného na sociální zabezpečení.

Co se týče zdravotního pojištění, zde se novelizace příslušných zákonů nenavrhuje. Zákon č. 592/1992 Sb., o pojistném na veřejné zdravotní pojištění, ve znění pozdějších předpisů, ukládá povinnost odvádět za zaměstnance (kromě vyjmenovaných výjimek) pojistné nejméně z minimálního vyměřovacího základu, kterým je minimální mzda. Pokud pověřený evropský žalobce bude současně jako zaměstnanec vykonávat funkci vnitrostátního žalobce a bude za tuto činnost pobírat mzdu, bude pojistné na veřejné zdravotní pojištění odvedeno z této

mzdy, nejméně však z minimálního vyměřovacího základu, kterým je minimální mzda. Jestliže v některém kalendářním měsíci žádnou mzdu mít nebude, bude zaměstnavatel – české státní zastupitelství – odvádět pojistné z minimální mzdy. Jelikož pověřený evropský žalobce by neměl být nikterak omezen na svých právech vyplývajících z účasti na českém systému veřejného zdravotního pojištění, a platba pojistného do systému by měla být zajištěna vždy alespoň ve stanovené minimální výši, případně od státu, tak jako tomu je u ostatních pojištěnců, není speciální právní úprava v této oblasti potřebná.

Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky, mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána, a s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie nebo obecnými právními zásadami práva Evropské unie a judikaturou ESLP

Navrhovaná úprava je v souladu s ústavním pořádkem České republiky (čl. 80 Ústavy). Podle čl. 80 Ústavy státní zastupitelství zastupuje veřejnou žalobu v trestním řízení a vykonává i další úkoly, stanoví-li tak zákon. Toto ustanovení tak definuje hlavní úkol státního zastupitelství, který nemůže být státnímu zastupitelství odňat a kterým je zastupování veřejné žaloby (zákonem) i další úkoly. Jak uvádí komentářová literatura⁶, primárním – objektivně ústavním – smyslem existence ústavního zakotvení státního zastupitelství je jeho zřetelné oddělení od moci soudní (v úzkém smyslu). Dochází k institucionálnímu oddělení procesních funkcí přípravy a podání obžaloby a rozhodování o vině a trestu mezi různé procesní subjekty. Význam oddělení státního zastupitelství a soudů se projevuje jako institucionální záruka i při hodnocení dodržení subjektivního práva na spravedlivý proces. Z uváděného článku Ústavy tak plyne pro zákonodárce povinnost zřídit zákonem státní zastupitelství, jehož hlavní, nikoli však výlučnou, rolí bude zastupování veřejné žaloby v trestním řízení. Z tohoto článku ale neplyne výlučnost státního zastupitelství jakožto jediného orgánu, který může veřejnou žalobu v trestním řízení zastupovat; státní zastupitelství v tomto směru nemá na zastupování veřejné žaloby v trestním řízení monopol⁷. Ostatně i v nedávné minulosti bylo zvažováno prolomení dosavadní exkluzivity státního zastupitelství při zastupování veřejné žaloby v trestním řízení zavedením institutu soukromé žaloby (viz věcný záměr zákona o trestním řízení soudním, schválený usnesením vlády č. 996 ze dne 20. srpna 2008). Případem, kdy je konkurenčně zavedena kompetence k zastupování veřejné žaloby v trestním řízení, je i nařízení předvídané čl. 86 SFEU, který je právním základem pro zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce jakožto evropského orgánu příslušného „k vyšetřování a stíhání pachatelů a spolupachatelů trestných činů poškozujících nebo ohrožujících finanční zájmy Unie ... a jejich předvádění před soud“, který „před příslušnými soudy členských států vykonává v souvislosti s těmito trestnými činy úlohu veřejného žalobce“ (viz čl. 86 odst. 2 SFEU).

K dočasnému přidělení k Úřadu evropského veřejného žalobce může dojít pouze se souhlasem státního zástupce (popř. v případě dočasného přidělení v důsledku jmenování do funkce evropského nejvyššího žalobce se souhlasem státního zástupce nebo soudce), návrh tak je v souladu i s čl. 9 Listiny základní práv a svobod.

Mezinárodní smlouvy, jimiž je Česká republika vázána, ani judikatura Evropského soudu pro lidská práva se na danou oblast přímo nevztahují.

Předložený návrh zákona adaptuje český právní řád především na požadavky nařízení Rady (EU) 2017/1939 ze dne 12. října 2017, kterým se provádí posílená spolupráce za účelem

⁶ Rychetský, P.; Langášek, T.; Herc, T.; Mlsna, P. a kol.: *Ústava České republiky. Ústavní zákon o bezpečnosti České republiky. Komentář*. Praha: WoltersKluwer, a. s. 2015, str. 757

⁷ Tamtéž, str. 758

zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce, a to zejména v otázkách týkajících se právního režimu státních zástupců jmenovaných do funkce evropského žalobce a evropského pověřeného žalobce a v otázkách jejich práv a povinností v rámci trestního řízení. Návrh se nicméně dotýká i dalších evropských předpisů, a to zejména směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1371 ze dne 5. července 2017 o boji vedeném trestněprávní cestou proti podvodům poškozujícím nebo ohrožujícím finanční zájmy Unie, která vymezuje trestné činy, jež spadají do věcné příslušnosti Úřadu. Úkoly Úřadu by tak měly spočívat v trestním stíhání pachatelů trestných činů proti finančním zájmům Unie podle uvedené směrnice, jakož i trestných činů s nimi neoddělitelně spjatých, a jejich postavení před soud. Evropská rada může nicméně následně přijmout rozhodnutí, kterým rozšíří pravomoci Úřadu evropského veřejného žalobce tak, aby zahrnovaly i stíhání další závažné trestné činnosti s přeshraničním rozměrem. Evropská rada v tomto případě rozhoduje jednomyslně po obdržení souhlasu Evropského parlamentu a po konzultaci s Komisí (čl. 86 odst. 4 SFEU).

Při výkonu své činnosti evropský žalobce i evropský pověřený žalobce postupují podle adaptovaného nařízení a v rozsahu, ve kterém není daná věc upravena tímto nařízením, podle vnitrostátního práva, není-li s nařízením v rozporu (viz čl. 5 odst. 3 nařízení). Návrh se tak nepřímou dotýká i dalších předpisů Evropské unie, zejména harmonizujících určitý minimální procesní standard trestního řízení (zejména tedy „Cestovní mapy pro posílení procesních práv podezřelých nebo obviněných osob v trestním řízení“, která byla schválena Radou Evropské unie dne 30. listopadu 2009 – jedná se o směrnici Evropského Parlamentu a Rady 2010/64/EU ze dne 20. října 2010 o právu na tlumočení a překlad v trestním řízení, o směrnici Evropského Parlamentu a Rady 2012/13/EU ze dne 22. května 2012 o právu na informace v trestním řízení, o směrnici Evropského parlamentu a Rady 2013/48/EU ze dne 22. října 2013 o právu na přístup k obhájci v trestním řízení a řízení týkajícím se evropského zatýkacího rozkazu a o právu na informování třetí strany a právu na komunikaci s třetími osobami a konzulárními úřady v případě zbavení osobní svobody, o směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/343 ze dne 9. března 2016, kterou se posilují některé aspekty presumpce nevinoty a právo být přítomen při trestním řízení před soudem, o směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1919 ze dne 26. října 2016 o právní pomoci pro podezřelé nebo obviněné osoby v trestním řízení a pro osoby vyžádané v rámci řízení týkajícího se evropského zatýkacího rozkazu a o směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/800 ze dne 11. května 2016 o procesních zárukách pro děti, které jsou podezřelými nebo obviněnými osobami v trestním řízení).

Navržené změny trestního zákoníku jsou pak přijímány s cílem zajistit plnou kompatibilitu českého právního řádu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1371 ze dne 5. července 2017 o boji vedeném trestněprávní cestou proti podvodům poškozujícím nebo ohrožujícím finanční zájmy Unie. Lze přitom konstatovat, že i navrhovaná nová úprava vymezení § 260 odst. 1 a 2 tr. zák. je v souladu s ústavním pořádkem České republiky, zejména plně respektuje požadavek uvedený v čl. 39 Listiny základních práv a svobod, který stanoví výhradu zákona pro vymezení, jaká jednání jsou trestným činem a jaký trest nebo jiné újmy na právech nebo majetku lze za jeho spáchání uložit. I v navržené právní úpravě jsou respektovány obecné zásady uplatňující se v oblasti trestního práva hmotného (zejména *ultima ratio*, *nullumcrimennullapoena sine lege*, *zákaz retroaktivity*, *zákaz analogie in malam partem*, *zásada přiměřenosti*). Navržená úprava je rovněž v souladu s Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod, respektuje zejména čl. 7 Úmluvy, podle něhož nikdo nesmí být odsouzen za jednání nebo opomenutí, které v době, kdy bylo spácháno, nebylo podle vnitrostátního nebo mezinárodního práva trestným činem, a nikomu nesmí být uložen

trest přísnější, než jaký bylo možno uložit v době spáchání trestného činu. Tento článek zakotvuje nejen zákaz retroaktivní aplikace trestního práva v neprospěch obviněného (*nullumcrimen, nullapoena sine lege praevia*), ale zahrnuje obecněji také princip, že pouze zákon může určovat, co je trestným činem, a stanovit trest (*nullumcrimen, nullapoena sine lege scripta*), a princip, podle kterého trestní právo nesmí být aplikováno extenzivním způsobem v neprospěch obviněného, zejména prostřednictvím analogie (*nullumcrimen, nullapoena sine lege stricta*). Dále musí být trestný čin jasně definován zákonem (*nullumcrimen, nullapoena sine lege certa*). Tato podmínka je splněna, jestliže ten, komu je norma určena, může ze znění příslušného ustanovení zjistit – v případě potřeby za pomoci soudního výkladu nebo odborné rady, jaké konání nebo opominutí konání způsobuje jeho trestní odpovědnost (Kokkinakis proti Řecku, rozsudek, 25. 5. 1993, č. 14307/88, § 52)⁸. Navržená právní úprava je rovněž v souladu s Listinou základních práv Evropské unie, zejména s čl. 49 (zásada zákonnosti a přiměřenosti trestných činů a trestů).

Navržená právní úprava plně vyhovuje nařízení, jehož požadavky do českého právního řádu adaptuje, rovněž tak i implementované směrnici a všem dalším mezinárodním závazkům.

Předpokládaný hospodářský a finanční dopad navrhované právní úpravy na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty, na podnikatelské prostředí České republiky, dále sociální dopady, včetně dopadů na rodiny a dopadů na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny, a dopady na životní prostředí

Nepředpokládá se, že by navrhovaná právní úprava sama o sobě měla významné finanční dopady na státní rozpočet nebo ostatní veřejné rozpočty, neboť se jedná o právní úpravu, která pouze přizpůsobuje český právní řád jednak požadavkům nařízení Rady (EU) 2017/1939, kterým se provádí posílená spolupráce za účelem zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce (zejména v oblasti pracovního postavení státních zástupců, kteří budou jmenováni evropskými pověřenými žalobci a evropským žalobcem, popř. evropským nejvyšším žalobcem, a soudce, který by byl jmenován do funkce evropského nejvyššího žalobce, a v oblasti vymezení práv a povinností evropských žalobců a evropských pověřených žalobců v rámci trestního řízení, která budou v zásadě shodná s právy a povinnostmi státních zástupců), jednak požadavkům směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1371 ze dne 5. července 2017 o boji vedeném trestněprávní cestou proti podvodům poškozujícím nebo ohrožujícím finanční zájmy Unie.

Náklady, které v souvislosti s adaptací nařízení mohou vzniknout (např. určité dílčí zvýšené administrativní náklady spjaté s plněním informační povinnosti podle čl. 24 nařízení nebo zajištění nezbytného materiálního zázemí pro činnost evropských pověřených žalobců podle čl. 96 odst. 6 nařízení, podle kterého „*příslušné vnitrostátní orgány poskytnou evropským pověřeným žalobcům především zdroje a zařízení nezbytná k výkonu jejich funkce podle tohoto nařízení a zajistí jejich plnou integraci do vnitrostátních útvarů pověřených trestním stíháním*“), nepřináší adaptační legislativa, ale nařízení jako takové. Tyto náklady nejde v současné době vyčíslit; do značné míry budou závislé na rozhodnutí evropského nejvyššího žalobce o počtu evropských pověřených žalobců pro Českou republiku a rozdělení jejich

⁸Kmec, J. a kol.: *Evropská úmluva o lidských právech. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2012. s. 841

místní a věcné příslušnosti podle čl. 13 odst. 2 nařízení a na podobě systému správy případů podle čl. 44 nařízení a jeho napojení na národní informační systémy využívané státním zastupitelstvím.

S nařízením, nikoli tedy bezprostředně s předkládaným materiálem, souvisí i potřeba personálního posílení státního zastupitelství. Zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce přináší přenos části agendy státního zastupitelství na tento nově zřizovaný úřad. Nařízení předpokládá obsazení pozic evropského žalobce a evropských pověřených žalobců z řad státních zástupců (možnost obsadit tyto funkce soudci míří na ty členské státy, jež mají ve svých národních právních řádech zakotven institut vyšetřujícího soudce). Analýzou provedenou Nejvyšším státním zastupitelstvím bylo shledáno, že k zajištění výkonu této agendy v rámci České republiky by bylo vhodné jmenovat pro Českou republiku 10 evropských pověřených žalobců, kteří budou působit na jejím území. Jelikož budou soustavě státního zastupitelství „odčerpáni“ vysoce kvalifikovaní odborníci pro obsazení funkce evropského žalobce a evropských pověřených žalobců, je třeba tento personální výpadek nahradit navýšením, a to o 10 funkčních míst státních zástupců. Nelze přitom vycházet z toho, že státnímu zastupitelství má čistě formálně ubýt část agendy. Evropští pověřený žalobci budou vykonávat větší rozsah činnosti, než pokud by danou agendu vykonávali v rámci státního zastupitelství – i toto je třeba reflektovat při stanovení jejich počtu. Agenda evropského žalobce a evropských pověřených žalobců není v celém rozsahu výlučná, ale je třeba zajistit i odpovídající kompetence pro danou oblast v rámci České republiky.

Současně nařízením stanoví povinnost státu zajistit činnost evropských veřejných žalobců na vlastní náklady. Tito žalobci nepochybně budou potřebovat kvalifikovaný administrativní aparát – oproti požadavkům na běžné administrativní zaměstnance bude vyžadována i vysoká kompetence v anglickém jazyce; tomuto bude třeba přizpůsobit i požadavky na finanční ohodnocení. Předpokládá se proto navýšení státního zastupitelství o 7 míst administrativních pracovníků (odpovídá obvyklému přepočtu mezi počtem míst státních zástupců a odborného personálu na úrovni vrchního státního zastupitelství 1 : 0,7).

Předpokládané náklady na vybavení kanceláře pro jednoho zaměstnance činí 93 150 Kč.

Tyto náklady byly vyčísleny následovně:

Rok	Počet plánovaných míst	Uplatněná částka v Kč
2019	0	0
2020	17 (10 státních zástupců + 7 administrativních zaměstnanců)	24 638 977 Kč (z toho prostředky na platy a ostatní platby za provedenou práci: 16 952 520 Kč + příslušenství + ostatní věcné výdaje ve výši 1 583 550 Kč)
2021	17 (10 státních zástupců + 7 administrativních zaměstnanců)	23 055 427 Kč (z toho prostředky na platy a ostatní platby za provedenou práci: 16 952 520 Kč + příslušenství)

Tyto prostředky budou zohledněny při přípravě státního rozpočtu.

Nepředpokládá se ani, že by navrhované změny trestního práva hmotného měly přímé finanční dopady na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty, neboť se jedná pouze o dílčí změny ve vymezení skutkové podstaty již existujícího trestného činu, kdy nedochází k zásadnímu rozšíření trestnosti a kdy se tak neočekává žádná zvýšená zátěž orgánů činných v trestním řízení spjatá s vyšším nápadem agendy. Nebudou vyžadovány ani finanční náklady spojené s úpravou justičních systémů, statistik či evidencí, neboť jde o změny stávajícího ustanovení, aniž by toto bylo jinak vnitřně strukturováno.

Navržená právní úprava není spojena s dopady na podnikatelské prostředí v České republice, resp. tyto dopady lze hodnotit jako pozitivní, neboť přispívá k tomu, aby byla účinně postihována trestná činnost spočívající v poškozování či ohrožování finančních zájmů Evropské unie a další trestná činnost neoddělitelně s poškozováním a ohrožováním finančních zájmů Evropské unie spjatá, a tím přispívá i k čistotě podnikatelského prostředí.

Navržená právní úprava jako taková není spojena se sociálními dopady a dopady na rodinu. Navržená právní úprava není spojena s dopady na specifické skupiny obyvatel.

Navrhovaná právní úprava nepředpokládá žádné dopady na životní prostředí.

Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen

Předkládaný návrh zákona se zabývá adaptací nařízení Rady (EU) 2017/1939, kterým se provádí posílená spolupráce za účelem zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce. Navrhovaná úprava je genderově zcela neutrální, vztahuje se na všechny osoby bez rozdílu pohlaví, a to jak v části týkající se stanovení právního režimu státních zástupců jmenovaných do funkce evropského pověřeného žalobce nebo evropského žalobce či evropského nejvyššího žalobce, tak ve všech zbývajících částech, které upravují zejména práva a povinnosti těchto osob v rámci trestního řízení nebo v souvislosti s ním. Obdobný závěr lze učinit i ve vztahu k části implementující směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1371, kdy navržená právní úprava se zabývá úpravou trestního postihu jednání poškozujících finanční zájmy Evropské unie, přičemž tato úprava není navázána na žádná genderová kritéria.

Navrhovaná právní úprava neupravuje vztahy, které by se dotýkaly zákazu diskriminace ve smyslu antidiskriminačního zákona (tj. nerovného zacházení či znevýhodnění některé osoby z důvodu rasy, etnického původu, národnosti, pohlaví, sexuální orientace, věku, zdravotního postižení, náboženského vyznání, víry či světového názoru). Lze proto konstatovat, že právní úprava obsažená v návrhu zákona nemá žádné dopady ve vztahu k zákazu diskriminace.

Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů

Cíl předkládaného návrhu zákona je zejména řešit postavení státních zástupců, kteří budou jmenováni do funkce evropského žalobce a evropských pověřených žalobců, a umožnit jim řádný výkon jejich činnosti v rámci trestního řízení. S tím souvisí i změna právní úpravy nahližení do rejstříků, registrů, evidencí, databází a seznamů (zejména navržený § 34d odst. 2 zákona o státním zastupitelství), kde se jim, resp. Úřadu evropského veřejného žalobce,

zaručuje možnost získat informace z rejstříků, registrů, evidencí, databází a seznamů ve stejném rozsahu a stejným způsobem, jako je získává státní zástupce pro účely trestního řízení. Tato navržená změna je nezbytným promítnutím požadavku obsaženého v čl. 43 odst. 1 nařízení, podle kterého *„evropští pověřeni žalobci musí mít možnost získat veškeré relevantní informace uložené ve vnitrostátních databázích pro vyšetřování trestných činů a databázích donucovacích orgánů, jakož i v dalších příslušných rejstřících orgánů veřejné moci, a to za stejných podmínek, jaké se v podobných případech uplatňují podle vnitrostátního práva“*. Stejně oprávnění je pak třeba přiznat i evropskému žalobci, který po obdržení souhlasu příslušné státní komory může přijmout odůvodněné rozhodnutí vést vyšetřování osobně. V těchto případech mají členské státy za povinnost zajistit, aby byl *„evropský žalobce oprávněn nařizovat nebo požadovat vyšetřovací úkony a jiná opatření a aby měl veškeré pravomoci, odpovědnosti a povinnosti, jako by měl evropský pověřený žalobce v souladu s tímto nařízením a vnitrostátním právem“* (viz čl. 28 odst. 4 nařízení), tj. včetně přístupu k informacím. Úřad evropského veřejného žalobce, jehož činnost bude v zásadě vykonávána v elektronické podobě, zavede systém správy případů spravovaný Úřadem evropského veřejného žalobce. V systému správy případů by měly být obsaženy obdržené informace o potenciálních trestných činech, které spadají do pravomoci Úřadu, jakož i informace ze spisů, a to i již uzavřených. Ochrana osobních údajů jsou věnována přímo aplikovatelná ustanovení nařízení (viz čl. 47 až 89 nařízení), přičemž tato pravidla o ochraně osobních údajů by měla být vykládána a uplatňována v souladu s výkladem a uplatňováním směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/680, která se použije na zpracování osobních údajů příslušnými orgány členských států Evropské unie za účelem prevence, vyšetřování, odhalování či stíhání trestných činů nebo výkonu trestů (bod 93 odůvodnění adaptovaného nařízení). Na zpracování administrativních osobních údajů Úřadem se vztahuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 45/2001. I ve vztahu k údajům, které ze základních registrů a agendových systémů budou moci požadovat evropští pověřeni žalobci a evropští žalobci, se plně uplatní zásada přiměřenosti, podle které lze v konkrétním případě užít pouze takové údaje, které jsou nezbytné ke splnění daného úkolu (§ 12j odst. 8 zákona o státním zastupitelství).

Součástí navrhovaných změn je i požadavek, aby v centrální evidenci stíhaných osob, jejímž správcem je Nejvyšší státní zastupitelství (§ 12j odst. 3 zákona o státním zastupitelství) byly zpracovávány určité kategorie osobních údajů ze spisů vedených Úřadem evropského veřejného žalobce – cílem této změny je dosáhnout faktického zachování současného stavu tak, aby informace obsažené v Centrální evidenci stíhaných osob byly úplné a poskytl komplexní obraz o trestních řízeních vedených na území České republiky. Tyto informace jsou nezbytné pro řádné vedení i jiných trestných řízení, které Úřad evropského veřejného žalobce nevede, např. pro posuzování otázky souběhů trestných činů, recidivy, při úvahách o uložení trestů, při posuzování osobnosti pachatele apod. Na správu těchto osobních údajů se bude aplikovat plně česká právní úprava relevantní pro nakládání s osobními údaji (zákon o zpracování osobních údajů a zákon o státním zastupitelství).

Ve vztahu k novelizaci trestního zákoníku pak lze říci, že předložený návrh v této oblasti stávající úpravu nikterak nemění, dopady na problematiku ochrany osobních údajů se nepředpokládají. Orgány činné v trestním řízení budou postupovat podle dosavadních procesních pravidel, které jim nyní umožňují v zákonem stanovených případech zasahovat do soukromí osob a pro potřeby trestního řízení nakládat s osobními údaji osob.

Zhodnocení korupčních rizik

Navrhovaná úprava nepřináší zvýšení korupčního rizika.

Navrhovaná právní úprava není spojena s vyššími korupčními riziky, než kterým čelí orgány činné v trestním řízení obecně, zejména u zájmových nebo politických kauz. Korupční riziko pro ně není nové, je přítomno i při účinnosti stávající právní úpravy.

Prostředky ochrany proti tomuto riziku jsou tudíž obsaženy již ve stávající právní úpravě. Předně jsou to zákonné požadavky a postupy při výběru osoby státního zástupce (a soudce), u nichž jsou kladeny zvýšené nároky na jejich morální integritu a osobnostní záruky. Toto samozřejmě platí i pro státní zástupce, kteří budou jmenováni do funkce evropského žalobce nebo evropského pověřeného žalobce, kdy adaptované nařízení akcentuje požadavek na jejich morální integritu v rámci požadavků na jejich osobu [viz čl. 16 odst. 1 písm. b) a čl. 17 odst. 2 nařízení]. Dále jsou to pak určité mechanismy kontroly, jež jsou obsaženy v nařízení (zásadně platí, že evropský pověřený žalobce by měli plnit své úkoly pod dohledem dohlížejícího evropského žalobce a na základě řízení a podle pokynů příslušné stálé komory, čímž dochází k vyloučení výkonu dohledu vyššího státního zastupitelství nad nižším státním zastupitelstvím v souladu se zásadou, že jak evropský žalobce, tak evropský pověřený žalobce jedná v zájmu Unie jako celku, jak ho vymezuje právo, a při výkonu svých povinností podle tohoto nařízení nevyhledávají ani nepřijímají pokyny od žádné osoby mimo Úřad, od žádného členského státu Evropské unie ani od žádného orgánu, instituce nebo jiného subjektu Unie – viz čl. 6 odst. 1 nařízení); není ani nijak omezen systém řádných (stížnost, odvolání, odpor) a mimořádných (dovolání, stížnost pro porušení zákona, obnova řízení) opravných prostředků. Kromě těchto procesních pojištění se čelí tomuto riziku i hrozbou trestního stíhání toho, kdo úplatek nabídl, poskytl nebo slíbil, jakož i toho, kdo si dal úplatek slíbit nebo jej přijal. Je-li pachatelem trestného činu přijetí úplatku úřední osoba (evropský nejvyšší žalobce, evropský žalobce i evropský pověřený žalobce budou při výkonu své funkce podle nařízení považováni pro účely trestního zákoníku za úřední osobu), jde o okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby, kde hrozí trest odnětí svobody ve výši tři léta až deset let (v případě, kdy byl tento trestný čin spáchán v úmyslu opatřit sobě nebo jinému značný prospěch, je dána trestní sazba pět až dvanáct let). V případě podplacení je rovněž skutečnost, že byl tento trestný čin spáchán vůči úřední osobě, okolností podmiňující použití vyšší trestní sazby (pachateli v tomto případě hrozí podle § 332 odst. 2 tr. zák. trest odnětí svobody ve výši jeden rok až šest let).

Zhodnocení dopadů na bezpečnost nebo obranu státu

Navrhovaná úprava nepřináší negativní dopady na bezpečnost nebo obranu státu.

Zvláštní část

K části první – změna zákona o státním zastupitelství

K bodu 1 (§ 1 odst. 2)

Úvodní ustanovení zákona o státním zastupitelství se v souladu s požadavky Legislativních pravidel doplňuje o odkaz na nařízení Rady (EU) 2017/1939 ze dne 12. října 2017, kterým se provádí posílená spolupráce za účelem zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce, na nějž je zákon o státním zastupitelství adaptován v otázkách týkajících se postavení státních zástupců působících u Úřadu evropského veřejného žalobce a v otázkách týkajících se poskytování informací a součinnosti mezi státním zastupitelstvím a Úřadem evropského veřejného žalobce.

K bodu 2 [§ 4 odst. 1 písm. a)]

Platná právní úprava obsažená v § 4 odst. 1 zákona o státním zastupitelství vymezuje základ vlastní působnosti státního zastupitelství (§ 4 odst. 2 zákona o státním zastupitelství má v tomto ohledu pouze doplňkový význam). Stěžejním úkolem státního zastupitelství je pak plnění jeho úkolů v rámci trestního řízení, a to zejména výkon dozoru nad zachováváním zákonnosti v přípravném řízení a zastupování veřejné žaloby v trestním řízení v řízení před soudem. Adaptované nařízení stanoví případy, kdy namísto státního zastupitelství bude v trestním řízení činný Úřad evropského veřejného žalobce. Příslušnost Úřadu evropského veřejného žalobce však není pojímána jako příslušnost výlučná, nařízení stanoví zejména využitím evokačního práva Úřadu systém sdílené pravomoci mezi Úřadem a vnitrostátními orgány.

Věcná příslušnost Úřadu evropského veřejného žalobce je odvozena od směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1371, jak byla provedena v národních právních řádech, a vztahuje se tak na podvody poškozující nebo ohrožující finanční zájmy Unie, a to včetně trestných činů s nimi neoddělitelně spjatých⁹ a případů, kdy jsou takové podvody spáchány v rámci zločinného spolčení. Pokud však jde o podvody v souvislosti s DPH definované v čl. 3 odst. 2 písm. c)¹⁰ uvedené směrnice, musí celková škoda dosáhnout nejméně 10 milionů EUR, aby se mohl případu ujmout Úřad. Úřad není příslušný pro trestné činy týkající se vnitrostátních přímých daní včetně trestných činů s nimi neoddělitelně spjatých. Trestné činy, pro něž je Úřad příslušný, musí být zcela nebo zčásti spáchány na území jednoho nebo více členských států účastnících se posílené spolupráce nebo státním příslušníkem těchto členských států, pakliže by samy byly k takovým trestným činům příslušné. Úřad je příslušný

⁹Za neoddělitelně spjatý trestný čin se v souladu s bodem 56 odůvodnění považuje trestný čin vedlejší povahy, který je pouze nástrojem pro trestný čin poškozující nebo ohrožující finanční zájmy Unie.

¹⁰Pro účely této směrnice se za podvod poškozující nebo ohrožující finanční zájmy Unie považují:

...

c) ve vztahu k příjmům jiným než plynoucím z vlastních zdrojů založených na DPH, jež jsou uvedeny v písmenu d), jakýkoli čin nebo opomenutí v souvislosti s:

- i) použitím nebo předložením nepravdivých, nesprávných nebo neúplných údajů nebo podkladů, které má za následek protiprávní snížení zdrojů rozpočtu Unie nebo rozpočtů spravovaných Unii nebo jejím jménem,
- ii) neposkytnutím informace v rozporu se zvláštní povinností, které má stejný důsledek, nebo
- iii) nesprávným použitím zákonně získaného prospěchu, které má stejný důsledek.

rovněž v případě, kdy takový trestný čin spáchala osoba, na niž se v době spáchání vztahoval služební řád úředníků nebo pracovní řád ostatních zaměstnanců Unie. Do pravomoci Úřadu však tyto trestné činy nespádají, byla-li jimi způsobena škoda nižší než 10 000 EUR; to neplatí, pokud má takový trestný čin přímý dopad na úrovni EU, nebo jsou-li z jeho spáchání podezřelí úředníci či zaměstnanci EU. Pokud se v souvislosti s trestnými činy, které způsobily nebo by mohly způsobit škodu finančním zájmům Unie v hodnotě nižší než 100 000 EUR, Úřad domnívá, že vzhledem ke stupni závažnosti trestného činu nebo složitosti řízení v konkrétním případě není třeba, aby byl daný případ vyšetřován nebo trestně stíhán na úrovni Unie, přenechá jeho vyšetřování příslušným národním orgánům. Úřad se po konzultaci s příslušnými vnitrostátními orgány rovněž zdrží své pravomoci, je-li ve vnitrostátním právu sankce za neoddělitelně spjatý trestný čin, který nebyl nástrojem ke spáchání trestného činu v působnosti Úřadu, vyšší než za trestný čin spadající do působnosti Úřadu, nebo pokud je škoda způsobená jiné oběti vyšší než škoda, která byla nebo by mohla být způsobena finančním zájmům EU. To neplatí, má-li Úřad výhodnější postavení.¹¹

Nařízení tak modifikuje rozsah možných aktivit státního zastupitelství v rámci trestního řízení, neboť některá trestní řízení z jeho pravomoci zcela vyjímá a v některých dalších řízeních pak výkon pravomoci státního zastupitelství závisí na tom, zda se Úřad zdrží výkonu své pravomoci (čl. 25 odst. 3 nařízení), rozhodne o postoupení a předání řízení vnitrostátním orgánům (čl. 34 nařízení) či zda naopak v některých případech o výkonu své pravomoci rozhodne (čl. 27 nařízení).

Nařízení se však nijak nedotýká činnosti státního zastupitelství ve vykonávacím řízení (viz čl. 4 nařízení *a contrario*), ani jeho působnosti v rámci činnosti na netrestním úseku [§ 4 odst. 1 písm. b) až d) zákona o státním zastupitelství].

K bodu 3 (§ 12g odst. 1 věta první)

Ustanovení § 12 g odst. 1 zákona o státním zastupitelství upravuje poskytování informací v soustavě státního zastupitelství. K omezení toků informací se vedle již dnes zakotveného požadavku na to, aby byly poskytovány pouze informace pro výkon působnosti státního zastupitelství nezbytné, doplňuje i požadavek na to, aby v případě, kdy nejde o spontánní postoupení poznatku zjištěného v souvislosti s výkonem vlastní působnosti státního zastupitelství, byla žádost o sdělení určitých informací odůvodněna (tj. zdůvodní se, proč jsou požadované informace pro výkon určitého úkolu dožadujícího státního zastupitelství potřebné). To platí i ve vztahu k vyžadování si informací mezi státním zastupitelstvím a Úřadem evropského veřejného žalobce (návrh § 34d odst. 3 zákona o státním zastupitelství), které tak bude moci posoudit, zda konkrétní požadavek na poskytnutí informace není v rozporu s čl. 6 nařízení.

K bodu 4 (§ 12g, konec odstavce 1)

Vyžadování informací v soustavě státního zastupitelství nesmí zasahovat do postupu ve věci, v níž se informace vyžadují; tím však nejsou dotčeny jiné instituty zákona o státním zastupitelství, které zákon o státním zastupitelství předvídá ve svém § 3 odst. 3. Jedním z nich

¹¹Podle bodu 60 odůvodnění by mohl být Úřad ve výhodnějším postavení mimo jiné v případě, kdy by bylo efektivnější nechat Úřad vyšetřovat a stíhat konkrétní trestný čin z důvodu jeho nadnárodní povahy a rozsahu, je-li do tohoto trestného činu zapojeno zločinné spolčení nebo pokud by konkrétní druh trestného činu mohl představovat závažnou hrozbu pro finanční zájmy Unie, důvěryhodnost orgánů Unie a důvěru občanů Unie.

je i oprávnění nejvyššího státního zástupce (kontrola skončených věcí), což v § 12g odst. 1 dosud absentuje. V zájmu vnitřní souladnosti zákonného textu se proto oprávnění nejvyššího státního zástupce navrhuje do § 12g odst. 1 výslovně doplnit.

K bodu 5 (nový § 12g odst. 2)

Podmínky pro poskytování informací v soustavě státního zastupitelství se navrhuje doplnit o další negativní podmínku a umožnit tak, aby se informace neposkytla, pokud by jejím poskytnutím mohlo dojít k ohrožení podstatných národních bezpečnostních zájmů, průběhu trestního řízení nebo bezpečnosti osob. Při splnění této podmínky (formulované obdobně jako jsou formulovány výjimky z poskytování informací národnímu členovi Eurojustu nebo neposkytnutí operativních informací podle zákona o Celní správě České republiky) se informace neposkytnou pouze dočasně, přičemž záznam o tomto neposkytnutí se založí do spisu. To platí i ve vztahu k vyžadování si informací mezi státním zastupitelstvím a Úřadem evropského veřejného žalobce (návrh § 34d odst. 3 zákona o státním zastupitelství).

K bodu 6 (§ 12i odst. 3)

Centrální evidence stíhaných osob je elektronickým datovým souborem osobních údajů, ve kterém se evidují vybrané údaje z trestního řízení včetně osobních údajů. Tyto informace jsou přitom nezbytné pro řádné vedení i jiných trestních řízení, např. pro posuzování otázky souběhů trestných činů nebo recidivy, při úvahách o uložení trestů, při posuzování osobnosti pachatele apod., neboť umožňují např. zjistit, zda se proti dané osobě aktuálně vede jiné trestní řízení. Je proto zapotřebí zajistit, aby Centrální evidence stíhaných osob byla i nadále komplexní databází o všech trestních řízeních vedených na území České republiky, bez ohledu na to, zda dozor nad zachováváním zákonnosti v přípravném řízení vykonává vnitrostátní orgán nebo Úřad evropského veřejného žalobce. Navrhuje se proto výslovná úprava vymezující okruh subjektů, které vkládají data do Centrální evidence stíhaných osob, tak, aby zahrnovala nejen soudy (dosud upraveno instrukcí Ministerstva spravedlnosti 13/2008-OI-SP, kterou se upravuje postup soudů při vkládání údajů do Centrální evidence stíhaných osob a při využívání údajů z této evidence) a státní zastupitelství (pokyn obecné povahy nejvyšší státní zástupkyně č. 2/2009, o Centrální evidenci stíhaných osob), ale nově i Úřad evropského veřejného žalobce.

Úřad evropského veřejného žalobce, resp. evropský žalobce a evropský pověřený žalobce pak bude mít k informacím obsaženým v Centrální evidenci stíhaných osob přístup (§ 12i odst. 4 – jde o orgán činný v trestním řízení, § 34d odst. 2 zákona o státním zastupitelství, čl. 43 nařízení).

K bodu 7 (úvodní části ustanovení § 12j odst. 1 a 6)

V souladu s adaptovaným nařízením mají evropští pověření žalobci pro plnění svých úkolů v rámci trestního řízení vedle oprávnění vyplývajících z nařízení disponovat též stejnými prostředky jako vnitrostátní státní zástupci. Kromě toho nařízení zdůrazňuje, že „evropští pověření žalobci musí mít možnost získat veškeré relevantní informace uložené ve vnitrostátních databázích pro vyšetřování trestných činů a databázích donucovacích orgánů, jakož i v dalších příslušných rejstřících orgánů veřejné moci, a to za stejných podmínek, jaké se v podobných případech uplatňují podle vnitrostátního práva (čl. 43 nařízení). Tento přístup k informacím je třeba pak zabezpečit i ve vztahu k evropskému

žalobci, který po obdržení souhlasu příslušné stálé komory může přijmout odůvodněné rozhodnutí vést vyšetřování osobně.

Současné znění § 12j vymezuje, že informace budou poskytovány „státnímu zastupitelství“, nikoli tedy státnímu zástupci; poskytnout tyto informace evropskému pověřenému žalobci nebo evropskému žalobci s odkazem na (nové znění) § 12 odst. 5 tr. řádu by proto bylo sporné.

Přístup do registrů a evidencí uvedených v § 12j se však navrhuje zřídit (nad rámec vlastního textu nařízení) přímo Úřadu veřejného žalobce, neboť bude třeba zajistit přístupnost těchto registrů a evidencí nejen evropskému žalobci a evropskému pověřenému žalobci, ale i dalšímu odbornému personálu Úřadu evropského veřejného žalobce.

K bodu 8 (§ 16a odst. 3)

Úřad evropského veřejného žalobce bude samostatnou unijní institucí zcela nezávislou na státním zastupitelství či jiných vnitrostátních orgánech. Pokud by tedy státní zastupitelství shledalo, že podání, které mu bylo doručeno, nespadá do jeho působnosti, neboť se jedná o působnost Úřadu, bylo by podle současné úpravy povinně neprodleně podání zaslat tomu, kdo jej učinil, a vyrozumět ho podle povahy věci o tom, na koho se má obrátit (viz § 16a odst. 4 zákona o státním zastupitelství). Tento postup se ve vztahu k Úřadu evropského veřejného žalobce nejeví jako vhodný. Navrhuje se proto v těchto případech postupovat obdobně, jako když je podání doručeno nepříslušnému státnímu zastupitelství, tj. v tomto případě se podání opatřením postoupí Úřadu evropského veřejného žalobce (nejčastěji, bude-li se jednat o podání v konkrétní trestní věci, konkrétnímu evropskému pověřenému žalobci) a ten, kdo podání podal, se o tom neprodleně (viz § 2 zákona o státním zastupitelství) vyrozumí.

K bodu 9 (§ 16b odst. 1)

Úřad evropského veřejného žalobce je nařízením charakterizován jako nezávislá instituce (viz zejména čl. 6 nařízení). Evropský nejvyšší žalobce, náměstci evropského nejvyššího žalobce, evropští žalobci, evropští pověřeni žalobci, správní ředitel a zaměstnanci Úřadu jednají v zájmu Unie jako celku, jak ho vymezuje právo, a při výkonu svých povinností podle tohoto nařízení nevyhledávají ani nepřijímají pokyny od žádné osoby mimo Úřad, od žádného členského státu Evropské unie ani od žádného orgánu, instituce nebo jiného subjektu Unie. Členské státy Evropské unie a orgány, instituce a jiné subjekty Unie respektují nezávislost Úřadu a nesnaží se jej ve výkonu jeho úkolů ovlivňovat.

Z této zásady mj. plyne i striktní požadavek, aby členské státy nijak neovlivňovaly průběh vlastního trestního řízení vedeného Úřadem evropského veřejného žalobce, což samozřejmě nebrání vzájemné podpoře a informování mezi Úřadem a příslušnými vnitrostátními orgány v souladu se zásadou loajální spolupráce (viz bod 14 odůvodnění, čl. 5 odst. 6 nařízení). De facto jediným případem, kdy nařízení předpokládá aktivní účast vnitrostátních orgánů ve věcech řešených Úřadem, je situace předvídaná v čl. 27 odst. 2 nařízení, podle něhož po dobu, než Úřad rozhodne o tom, zda uplatní své evokační právo, vnitrostátní orgány přijmou v souladu s vnitrostátním právem jakákoli naléhavá opatření nezbytná k tomu, aby zajistily účinné vyšetřování a trestní stíhání. Pokud Úřad uplatní své evokační právo, předají příslušné orgány členských států spis Úřadu a zdrží se provádění dalších vyšetřovacích úkonů týkajících se téhož trestného činu.

Je tedy ze strany orgánů veřejné žaloby jednotlivých členských států nařízením vyloučeno dávat evropským pověřeným žalobcům jakékoli pokyny, usměrňovat je při výkonu jejich vlastní působnosti nebo vykonávat dohled nad jejich postupem.

Vzhledem ke skutečnosti, že státní zástupce, který byl jmenován evropským pověřeným žalobcem, bude dočasně přidělen k Úřadu evropského veřejného žalobce, bude vykonávat pouze ty úkony, k nimž je oprávněn v rámci instituce, k níž je dočasně přidělen. Třebaže státní zástupce, který byl jmenován evropským pověřeným žalobcem, bude mít stanoveno místo výkonu své funkce na některém státním zastupitelství, nebude mít vedoucí státní zástupce stojící v čele tohoto státního zastupitelství možnost dbát na plynulost jím vedených řízení, neboť evropský pověřený žalobce povede trestní řízení výlučně jménem Úřadu (čl. 13 odst. 1 nařízení). Z tohoto důvodu není proto možné ani na evropského pověřeného žalobce podat stížnost na průtahy, ale pouze stížnost na chování. Stížnost na chování však není možné podat na evropského žalobce – k vyřízení takovéto stížnosti není státní zastupitelství oprávněno, takovéto podání pak tedy postoupí Úřadu evropského veřejného žalobce a stěžovatel se o tom vyrozumí (viz § 16b odst. 5 zákona o státním zastupitelství ve spojení s § 16a odst. 3).

Pokud však bude využita možnost předvídaná článkem 13 odst. 3 nařízení a bude umožněno, aby k dočasnému přidělení došlo pouze v omezeném rozsahu, pak ve zbylém rozsahu bude státní zástupce vykonávat nadále svoji roli „vnitrostátního“ státního zástupce. Ve vztahu k této agendě pak není rozsah ani obsah oprávnění vedoucího státního zástupce nikterak modifikován; v této části se na státního zástupce plně vztahují všechna práva a povinnosti vyplývající z právního řádu.

K bodům 10 a 12 (§ 22 odst. 3 a § 27)

Jelikož evropští pověřený žalobci i evropští žalobci zůstávají státními zástupci, mohou se na ně vztahovat vnitrostátní disciplinární ustanovení z důvodů, které nesouvisí s adaptovaným nařízením. Není tak vyloučeno, aby byl evropský pověřený žalobce nebo evropský žalobce kárně postižen např. pro nevhodné chování, neodpovědnou správu vlastního majetku apod.

Kárným žalobcem může přitom být jednak nejvyšší státní zástupce nebo ministr spravedlnosti (jakožto univerzální kární žalobci) nebo, v případě kárného řízení vedeného proti evropskému pověřenému žalobci, vedoucí státní zástupce, který stojí v čele státního zastupitelství, které bylo stanoveno jako místo výkonu funkce evropského pověřeného žalobce.

Evropský nejvyšší žalobce má být dle nařízení informován o případném propuštění nebo jakémkoli disciplinárním opatření, navrhuje se, aby byl informován též o dočasném zproštění výkonu funkce evropského pověřeného žalobce nebo pověřeného žalobce.

Ve vztahu k evropským pověřeným žalobcům (a pouze vůči nim) je teoreticky dle nařízení možné uplatnit disciplinární pravomoc jednotlivých členských států i ve vztahu k pochybením souvisejícím s jeho povinnostmi podle nařízení o zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce (byť sankci lze uložit pouze se souhlasem evropského nejvyššího žalobce, popř. vyjádření kolegia – viz čl. 17 odst. 4 nařízení). Platí však, že za disciplinární řízení týkající se evropských pověřených žalobců jednajících na základě nařízení je primárně odpovědné kolegium.

K bodu 11 (nový § 26 odst. 2 a 3)

Státní zástupce, který byl jmenován do funkce evropského žalobce nebo evropského pověřeného žalobce, je dočasně přidělen k Úřadu evropského pověřeného žalobce (viz návrh § 34b odst. 1 zákona o státním zastupitelství). Jeho funkce státního zástupce však zůstává zachována, byť ji po dobu svého působení při Úřadu evropského veřejného žalobce nevykonává (s výjimkou situací, kdy státní zástupce jmenovaný do funkce evropského pověřeného žalobce je k Úřadu evropského pověřeného žalobce přidělen pouze v omezeném rozsahu, jak umožňuje čl. 13 odst. 3 nařízení).

Disciplinární pravomoc vůči těmto osobám pro pochybení, která se týká výkonu jejich vlastní agendy, má kolegium (ve vztahu k evropským pověřeným žalobcům) nebo Soudní dvůr Evropské unie (ve vztahu k evropským žalobcům); ve vztahu k evropským pověřeným žalobcům je teoreticky dle nařízení možné uplatnit disciplinární pravomoc jednotlivých členských států i ve vztahu k pochybením souvisejícím s jejich povinnostmi podle nařízení o zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce (byť sankci lze uložit pouze se souhlasem evropského nejvyššího žalobce, popř. vyjádření kolegia).

Kárná opatření přijatá kolegiem nebo Soudním dvorem Evropské unie ve vztahu k evropským žalobcům nebo evropským pověřeným žalobcům ale nemají *per se* žádný dopad na jejich vnitrostátní postavení – navrhuje se proto, aby u těchto osob bylo možné nechat posoudit kárný soud, zda důvody, které vedly k jejich odvolání z funkce evropského žalobce nebo evropského pověřeného žalobce nezpochybnují důvěryhodnost jejich setrvání ve funkci státního zástupce (jde o obdobný mechanismus, jako v případě pravomocného odsouzení státního zástupce za trestný čin, v jehož důsledku nedochází ke ztrátě bezúhonnosti státního zástupce a tím pádem k zániku funkce *ex lege*, ale k zániku výkonu funkce státního zástupce dochází právě až konstatováním nezpůsobilosti k dalšímu výkonu funkce kárným soudem po individuálním posouzení celého případu).

K bodu 13 (nová část dvanáctá – zvláštní ustanovení o Úřadu evropského veřejného žalobce)

• K § 34b odst. 1

Podle současné právní úpravy obsažené v zákoně o státním zastupitelství rozhoduje o přidělení státního zástupce k jinému orgánu nebo organizaci se sídlem mimo území České republiky na dobu nejdéle 5 let ministr spravedlnosti po projednání s nejvyšším státním zástupcem (v případě dočasného přidělení k Eurojustu ministr spravedlnosti na návrh nejvyššího státního zástupce). Součástí rozhodnutí o dočasném přidělení je i určení doby tohoto dočasného přidělení, kterou nelze bez souhlasu státního zástupce prodloužovat. Tento mechanismus dočasného přidělení státního zástupce k organizaci se sídlem mimo území České republiky lze ve vztahu k přidělení k Úřadu evropského veřejného žalobce užít jen s obtížemi, ať už se jedná o přidělení k Úřadu z důvodu jmenování do funkce evropského pověřeného žalobce, evropského žalobce nebo evropského nejvyššího žalobce.

Navrhuje se proto, aby k dočasnému přidělení docházelo *ex lege* ke dni, k němuž státnímu zástupci vznikla funkce evropského pověřeného žalobce (evropského žalobce, evropského nejvyššího žalobce), přičemž toto dočasné přidělení bude trvat po dobu výkonu této funkce, bez ohledu na to, zda bude vykonáváno pouze po dobu jednoho „funkčního období“, nebo zda dojde v souladu s nařízením k jeho prodloužení – tj. bude se jednat o přidělení na dobu 7 let u evropského nejvyššího žalobce (bez možnosti prodloužení – čl. 14 odst. 1 nařízení), na dobu 6 let u evropského žalobce (s možností prodloužení o 3 roky – čl. 16 odst. 3 nařízení) nebo

na opakovaně obnovitelné pětileté funkční období u evropských pověřených žalobců (čl. 17 odst. 1 nařízení).

Obdobně jako v jiných případech dočasného přidělení státního zástupce bude i v případě dočasného přidělení státního zástupce k Úřadu zdůvodu jeho jmenování do funkce evropského pověřeného žalobce, evropského žalobce nebo evropského nejvyššího žalobce nadále existovat jeho funkce státního zástupce, nicméně po dobu trvání dočasného přidělení nebude moci přidělený státní zástupce vykonávat jakoukoliv činnost či úkony s funkcí státního zástupce spojené. Navrhuje se však využít možnosti předvídané článkem 13 odst. 3 a umožnit, aby mohl být státní zástupce jmenovaný do funkce evropského pověřeného žalobce dočasně přidělen k Úřadu evropského veřejného žalobce pouze v omezeném rozsahu (ve zbylém rozsahu by pak státní zástupce vykonával nadále svoji roli „vnitrostátního“ státního zástupce); rozsah plnění povinností takto „částečně“ dočasně přiděleného státního zástupce pak bude specifikován ve smlouvě a odrazí se v nápadu činnosti státního zástupce, nikoli v rámci rozvrhu práce.

Evropský nejvyšší žalobce a evropští žalobci budou zaměstnáni jako dočasní zaměstnanci Úřadu podle čl. 2 písm. a) pracovního řádu. Evropští pověřeni žalobci pak budou zaměstnáni jako zvláštní poradci podle čl. 5 Pracovního řádu ostatních zaměstnanců Evropské unie.

- **K § 34b odst. 2 a § 34c**

Evropští pověřeni žalobci budou jednat na území svých členských států. Příslušné vnitrostátní orgány jsou povinny jim poskytnout především zdroje a zařízení nezbytná k výkonu jejich funkce podle adaptovaného nařízení a zajistit jejich plnou integraci do vnitrostátních útvarů pověřených trestním stíháním (viz čl. 96 odst. 6 nařízení). Ministr spravedlnosti se souhlasem státního zástupce jmenovaného do funkce evropského pověřeného žalobce (a po projednání s nejvyšším státním zástupcem) stanoví určité státní zastupitelství jako místo výkonu jeho funkce. Stanovení konkrétních státních zastupitelství jako míst výkonu funkce evropských pověřených žalobců bude navazovat na rozdělení věcné a místní příslušnosti mezi evropské pověřené žalobce uvnitř každého členského státu (čl. 13 odst. 2 nařízení). Vedoucí státní zástupce, který bude stát v čele státního zastupitelství, které bylo stanoveno jako místo výkonu funkce evropského pověřeného žalobce, je v rozsahu, v jakém to nařízení, kterým se provádí posílená spolupráce za účelem zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce, umožňuje, evropskému pověřenému žalobci nadřazen a vykonává vůči němu svá řídicí a kontrolní oprávnění. Tato oprávnění jsou spíše administrativní povahy, kdy vedoucí státní zástupce může kontrolovat např. zacházení se svěřeným majetkem, který poskytne evropskému pověřenému žalobci členský stát (srov. čl. 96 odst. 6 nařízení) nebo bezpečnost práce s ohledem na to, že členské státy jsou odpovědné za všeobecné pracovní podmínky a pracovní prostředí evropských pověřených žalobců (srov. čl. 96 odst. 6 nařízení), zásadně se nemohou týkat vlastního postupu v konkrétní věci (v rámci dohledu, v rámci kontroly skončené věci apod.). Toto ustanovení, resp. adaptované nařízení tak modifikuje obsah správy prováděné vedoucími státními zástupci či jejich náměstky (§ 13a a násl. zákona o státním zastupitelství). Zároveň se i v souladu s citovaným čl. 96 odst. 6 nařízení rozšiřuje vymezení obsahu správy státního zastupitelství (v nejobecnější rovině obsažené v § 13a odst. 1 zákona o státním zastupitelství) o vytváření podmínek k řádnému plnění úkolů evropského pověřeného žalobce.

Státní zastupitelství, které bylo stanoveno jako místo výkonu funkce evropského pověřeného žalobce, se pak považuje za státní zastupitelství, u kterého je evropský pověřený žalobce činný, což má interpretační význam např. při výkladu ustanovení určujících příslušnost soudu k rozhodování o stížnosti podle § 146a odst. 1 a 2 tr. řádu nebo při stanovení soudu

příslušného k povolení použití agenta (viz i příslušný novelizační bod části druhé předloženého návrhu zákona).

• K § 34d

Podle čl. 13 nařízení mají evropští pověřeni žalobci stejné pravomoci jako vnitrostátní žalobci, pokud jde o vyšetřování, trestní stíhání a podání obžaloby. Vnitrostátní právo se přitom použije v rozsahu, ve kterém není daná věc upravena adaptovaným nařízením. Týmiž prostředky jako vnitrostátní žalobci by měli disponovat i evropští žalobci, kteří po obdržení souhlasu příslušné stálé komory mohou přijmout odůvodněné rozhodnutí vést vyšetřování osobně (viz čl. 28 odst. 4 nařízení, který předpokládá, že i evropský žalobce bude oprávněn nařizovat nebo požadovat vyšetřovací úkony a jiná opatření a bude mít veškeré pravomoci, odpovědnost a povinnosti, jako by měl evropský pověřený žalobce v souladu s nařízením a vnitrostátním právem). Vzhledem ke skutečnosti, že některé otázky nejsou adaptovaným nařízením řešeny a budou předmětem interní úpravy Úřadu evropského veřejného žalobce (jeho jednacího řádu), je na místě přiznat tyto prostředky i evropskému nejvyššímu žalobci, neboť nelze vyloučit, že i ten bude na trestním řízení participovat. V rozsahu vyplývajícím z adaptovaného nařízení se tak vymezují oprávnění a povinnosti evropského žalobce a evropského pověřeného žalobce, příp. evropského nejvyššího žalobce.

Tato práva a povinnosti pak vyplývají zejména z trestněprocesních předpisů (zejména z trestního řádu, ze zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim a ze zákona o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních), mohou ale vyplývat i z jiných právních předpisů, jsou-li pro činnost evropského pověřeného žalobce nebo evropského žalobce, příp. evropského nejvyššího žalobce, relevantní (nejde např. o stanovení práv a povinností státního zástupce v rámci výkonu agendy na tzv. netrestním úseku) a nejsou v rozporu s nařízením – jako příklad lze uvést oprávnění navrhnout prostřednictvím ministra spravedlnosti poskytování zvláštní ochrany a pomoci ohrožené osobě podle § 4 odst. 1 zákona č. 137/2001 Sb., o zvláštní ochraně svědka a dalších osob v souvislosti s trestním řízením a o změně zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Zároveň je třeba na tomto místě upozornit, že jak evropský pověřený žalobce, tak evropský žalobce či evropský nejvyšší žalobce je považován za orgán činný v trestním řízení (viz § 12 odst. 1 tr. řádu ve spojení s návrhem nového znění § 12 odst. 5 tr. řádu), tj. vztahují se na ně i práva a povinnosti orgánů činných v trestním řízení, jak jsou vymezena ve zvláštních právních předpisech.

Vzhledem k čl. 43 nařízení je však třeba zajistit, aby evropští pověřeni žalobci měli možnost získat veškeré relevantní informace uložené ve vnitrostátních databázích pro vyšetřování trestných činů a databázích donucovacích orgánů, jakož i v dalších příslušných rejstřících orgánů veřejné moci, a to za stejných podmínek, jaké se v podobných případech uplatňují podle vnitrostátního práva, navrhuje se proto obecná úprava § 34d odst. 2 [zvláštní právní předpisy nicméně často umožňují přístup dorejstříků, registrů, evidencí, databází a seznamů orgánům činným v trestním řízení nebo státním zástupcům, kterými se budou rozumět i evropští pověřeni žalobci, evropští žalobci či evropský nejvyšší žalobce (návrh nového znění § 12 odst. 5 tr. řádu), tj. toto ustanovení pokrývá spíše situace, kdy by informace byly poskytovány „státnímu zastupitelství“]. Přístup do rejstříků, registrů, evidencí, databází a seznamů se však navrhuje zřídit (nad rámec vlastního textu nařízení) přímo Úřadu evropského žalobce (pro výkon jeho vlastní působnosti), neboť bude třeba zajistit přístupnost informací v nich obsažených nejen evropskému žalobci a evropskému pověřenému žalobci či evropskému nejvyššímu žalobci, ale i dalšímu odbornému personálu Úřadu evropského veřejného žalobce. Obdobné platí i pro mezinárodní databáze, ze kterých mohou státní

zástupci na základě zákona získávat informace (konkrétně např. informace ze Schengenského informačního systému podle § 36 zákona o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních).

Článek 5 odst. 6 adaptovaného nařízení upravuje, že příslušné vnitrostátní orgány aktivně napomáhají a podporují vyšetřování a trestní stíhání, jež vede Úřad. Veškerá opatření, metody či postupy podle nařízení se řídí zásadou loajální spolupráce. Navrhuje se proto upravit možnosti poskytování informací mezi státním zastupitelstvím či Ministerstvem spravedlnosti a Úřadem evropského veřejného žalobce, a to obdobně jako mezi státními zastupitelstvími navzájem či mezi státním zastupitelstvím a ministerstvem. Nařízení výslovně upravuje pouze poskytování informací ve vztahu k Úřadu, nicméně při respektování nezávislosti a odpovědnosti Úřadu zakotvené v čl. 6 nařízení by mělo být možné požádat o informace, které jsou zapotřebí např. pro jiná trestní řízení, která jsou vedena vnitrostátními orgány, nebo i pro jiné účely – např. pro vyřizování žádostí obětí trestných činů o poskytnutí peněžité pomoci, v rámci vyřizování agendy odpovědnosti státu za škodu apod.

- **K § 34e**

Speciálním případem informační povinnosti je plnění informační povinnosti podle čl. 24 odst. 1 nařízení – stanoví se, že orgánem příslušným ohlásit Úřadu evropského veřejného žalobce bez zbytečného odkladu jakékoli trestné jednání, u něhož by mohl vykonat svou pravomoc v souladu s čl. 22 a čl. 25 odst. 2 a 3 nařízení, je státní zastupitelství, nikoli tedy policejní orgány - státní zástupce jakožto dominus litis by měl posoudit, zda daný případ splňuje podmínky čl. 22 a čl. 25 odst. 2 a 3 nařízení, měl by posoudit, zda popis skutečností, včetně posouzení škody, která byla nebo by mohla být způsobena, možná právní kvalifikace, jakož i veškeré dostupné informace o potenciálních obětech, podezřelých a dalších dotčených osobách (čl. 24 odst. 4 nařízení) odpovídá spisovému materiálu apod. Určení státního zastupitelství jako jediného orgánu, který bude odpovědný za zasilání informací dle čl. 24 nařízení, tak usnadní komunikaci s Úřadem evropského veřejného žalobce; nepovažuje se za vhodné, aby ohlašovací povinnost bylaštěpena mezi více orgánů. K usnadnění plnění této povinnosti se stanovuje zároveň informační povinnost policejním orgánům, které budou povinny státního zástupce informovat o skutečnostech nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, u něhož by Úřad evropského veřejného žalobce mohl vykonat svou pravomoc v souladu s uvedenými články nařízení (viz příslušný novelizační bod části druhé předloženého návrhu zákona).

- **K § 34f**

Zakotvuje se subsidiární plnění v případech, kdy státní zástupce při výkonu funkce evropského žalobce nebo evropského pověřeného žalobce utrpí pracovní úraz nebo mu vznikne škoda či nemajetková újma nemocí z povolání.

- **K § 34g**

Článek 25 odst. 6 nařízení stanoví, že nedejde-li mezi Úřadem a vnitrostátními orgány pověřenými trestním stíháním ke shodě v otázce, zda trestné jednání spadá do působnosti čl. 22 odst. 2 nebo 3 nebo čl. 25 odst. 2 nebo 3 citovaného nařízení, rozhodnou o příslušnosti k vyšetřování daného případu vnitrostátní orgány příslušné k určení příslušnosti v případech trestního stíhání na vnitrostátní úrovni. Členské státy tedy určí vnitrostátní orgán, který rozhodne o určení příslušnosti. Jelikož jde o spor o příslušnost mezi orgány veřejné žaloby, navrhuje se, aby tímto orgánem bylo Nejvyšší státní zastupitelství.

K části druhé – změna trestního řádu

K bodu 1 (§ 2 odst. 3)

V ustanovení § 2 odst. 3 tr. řádu je vyjádřena zásada legality. Podle této zásady je státní zástupce povinen stíhat všechny trestné činy, o nichž se dozví, pokud zákon nebo vyhlášená mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána, nestanoví jinak.

Adaptované nařízení zavazuje Úřad evropského veřejného žalobce stíhat vymezený okruh věcí a ve vztahu k těmto věcem je pak vyloučen výkon pravomoci vnitrostátních orgánů (viz čl. 25 odst. 1 nařízení). Je proto třeba rozšířit okruh výjimek, o kterých se hovoří na konci tímto novelizačním bodem měněného ustanovení.

K bodu 2 (§ 12 odst. 5)

Ustanovení čl. 13 odst. 1 nařízení stanoví, že „evropští pověřeni žalobci jednají jménem Úřadu ve svých členských státech a mají stejné pravomoci jako vnitrostátní žalobci, pokud jde o vyšetřování, trestní stíhání a podání obžaloby, navíc k jim svěřeným zvláštním pravomocem a postavení a s výhradou těchto pravomocí a postavení, za podmínek stanovených v tomto nařízení.“ Článek 28 odst. 4 nařízení evropskému žalobci umožňuje provést vyšetřování osobně, přičemž „členské státy zajistí, aby byl evropský žalobce oprávněn nařizovat nebo požadovat vyšetřovací úkony a jiná opatření a aby měl veškeré pravomoci, odpovědnosti a povinnosti, jako by měl evropský pověřený žalobce v souladu s tímto nařízením a vnitrostátním právem“. Adaptované nařízení je sice přímo aplikovatelným předpisem i na území České republiky, nicméně vzhledem k textaci čl. 28 odst. 4 nařízení se z důvodu jistoty navrhuje výslovně stanovit, že státním zástupcem se rozumí i evropský pověřený žalobce a evropský žalobce v rozsahu jejich působnosti stanovené přímo použitelným předpisem Evropské unie, kterým se provádí posílená spolupráce za účelem zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce. Vzhledem ke skutečnosti, že některé otázky nejsou adaptovaným nařízením řešeny a budou předmětem interní úpravy Úřadu evropského veřejného žalobce (jeho jednacího řádu), je na místě přiznat postavení státního zástupce i evropskému nejvyššímu žalobci, neboť nelze vyloučit, že i ten bude na trestním řízení participovat.

Staví se tak na jisto, že jak evropští pověřeni žalobci, tak i evropští žalobci či evropský nevyšší žalobce jsou nepochybně orgánem činným v trestním řízení a disponují tak veškerými oprávněními a povinnostmi, jakými disponují státní zástupci v rámci trestního řízení nebo v souvislosti s ním, bez ohledu na to, zda jsou tato práva a povinnosti stanovena trestními či jinými předpisy či zda jsou explicitně svěřena pouze státním zástupcům nebo obecněji orgánům činným v trestním řízení.

K bodu 3 [§ 17 odst. 1 písm. c)]

Legislativně technická úprava spočívající v opravě chybně citovaného zákonného pojmenování trestného činu.

K bodům 4 až 6, 13, 17, 18, 23 a 24 (§ 144 odst. 2, § 146, § 250 odst. 2, § 265g, § 265r odst. 2, § 274)

Nařízení Rady (EU) 2017/1939, kterým se provádí posílená spolupráce za účelem zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce, je především organizační normou, která vymezuje postavení, strukturu a organizaci Úřadu evropského veřejného žalobce, jeho pravomoci a postavení evropského nejvyššího žalobce, evropských žalobců, evropských pověřených žalobců a dalších osob účastnících se činnosti Úřadu evropského veřejného žalobce. Toto nařízení nicméně není komplexní, neupravuje veškeré otázky s organizací nového úřadu spojené. Vedle vlastního nařízení bude z tohoto hlediska klíčovým zejména jednací řád Úřadu přijímaný kolegiem. Obsahem tohoto jednacího řádu pak budou otázky organizace práce Úřadu, včetně stanovení podmínek pro výkon funkce a odvolávání náměstka evropského nejvyššího žalobce, řešení způsobu, jakým kolegium vykonává obecné činnosti dohledu a přijímá rozhodnutí o strategických otázkách, stanovení mechanismu zastupování mezi evropskými žalobci, pokud je dohlížející evropský žalobce dočasně nepřítomný ve své funkci nebo není z jiných důvodů schopen vykonávat funkci evropského žalobce, pravidla pro organizaci a správu spisů v rozsahu nezbytném k zajištění toho, aby Úřad fungoval jednotně, apod.

Jednou z otázek, která není nařízením výslovně řešena a která by měla být jednacím řádem upravena, je otázka „nadřízenosti“ jednotlivých složek Úřadu. Instanční postup je výslovně stanoven pouze pro případy, kdy vnitrostátní právo některého členského státu stanoví vnitřní přezkum některých úkonů v rámci vnitrostátní struktury státního zastupitelství (čl. 12 odst. 4 nařízení), kdy „*přezkum takových aktů evropského pověřeného žalobce spadá do pravomoci dohlížejícího evropského žalobce*“, tj. je takto vymezen stížnostní orgán pro případy, kdy je stížností napadnuté rozhodnutí evropského pověřeného žalobce a proti takovému rozhodnutí je podle procesních předpisů přípustná stížnost, o které ve vnitrostátních případech rozhoduje nadřízený státní zástupce. Nařízení jinak vnitřní vztahy v rámci Úřadu řeší v rovině dohledu (ať již obecného, prováděného kolegiem za účelem zajistit jednotu, účinnost a soudržnost politiky Úřadu v oblasti trestního stíhání ve všech členských státech, tj., ne za účelem přijímání operativních opatření v jednotlivých trestních kauzách, nebo dohledu prováděného v konkrétních trestních řízeních stálými komorami či dohlížejícím evropským žalobcem, který může vyústit v pokyny určené evropskému pověřenému žalobci, který případ projednává, je-li to nezbytné pro účinné vedení vyšetřování či trestního stíhání, v zájmu spravedlnosti nebo k zajištění soudržného fungování Úřadu), výslovně však obecně nestanoví, že evropský žalobce je nadřízen evropskému pověřenému žalobci, stále komory pak evropským žalobcům apod.

Český právní řád však počítá s procesními úkony, které v řízení činí nadřízený státní zástupce, nebo stanoví určitá oprávnění nebo povinnosti státnímu zástupci činnému u vyššího stupně státního zastupitelství nebo u Nejvyššího státního zastupitelství. Tyto případy by měl řešit jednací řád Úřadu evropského veřejného žalobce.

• K bodům 4, 13, 17 a 18 (§ 144 odst. 2, § 250 odst. 2, § 265g)

Čl. 36 odst. 7 nařízení stanoví, že pokud má evropský pověřený žalobce v návaznosti na rozhodnutí soudu rozhodnout, zda podat opravný prostředek, předloží zprávu spolu s návrhem rozhodnutí příslušné stálé komoře a vyčká jejích pokynů. Jestliže mu lhůta stanovená vnitrostátním právem vyčkání těchto pokynů neumožňuje, je oprávněn podat opravný prostředek i bez předchozích pokynů stálé komory, přičemž jí neprodleně poté podá zprávu. Stálá komora dá pak evropskému pověřenému žalobci pokyn k zachování nebo zpětvzetí opravného prostředku. Navržená novela trestního řádu nicméně umožňuje, obdobně

jako ve vnitrostátních případech, kdy jednotlivé opravné prostředky může vzít zpět do stanovené doby nejen státní zástupce, který je podal, ale i nadřízený státní zástupce, aby k zpětvzetí opravného prostředku podaného evropským žalobcem nebo evropským pověřeným žalobcem mohlo dojít i jiným příslušným orgánem Úřadu – který orgán k takovému kroku bude oprávněn, pak bude záviset na interní úpravě Úřadu evropského veřejného žalobce, tj. na jeho jednacím řádu.

- **K bodům 5 a 6 (§ 146)**

Jak bylo uvedeno v úvodní pasáži této části odůvodnění, otázka instančního postupu je řešena nařízením pouze fragmentárně. Jediným ustanovením relevantním k řešení otázky, kdo rozhoduje v rámci Úřadu v případech, kdy vnitrostátní právo některého členského státu stanoví vnitřní přezkum některých úkonů v rámci vnitrostátní struktury státního zastupitelství, je čl. 12 odst. 4 nařízení. Ten se však týká pouze těch usnesení, která vydal evropský pověřený žalobce. Stranou tak jsou ponechány všechny případy, kdy je napadené rozhodnutí vydáno evropským žalobcem, který využil svého práva vést řízení či provést jeho jednotlivé úkony osobně, kdy evropský pověřený žalobce je vyloučen z přezkumu rozhodnutí policejního orgánu, neboť k němu např. vydal pokyn apod. Ve všech těchto případech se stanovuje, že stížnostním orgánem bude příslušný orgán Úřadu evropského veřejného žalobce s tím, že který orgán v rámci Úřadu bude příslušný k rozhodnutí o stížnosti, bude předmětem jeho interní úpravy.

- **K bodům 23 a 24 (§ 265r odst. 2, § 274)**

Úřad evropského veřejného žalobce bude činný ve stanovených případech až do „finálního rozhodnutí“, tj. v rámci přípravného řízení, řízení před soudem a v řízení o opravných prostředcích, ať už řádných nebo mimořádných. Je tedy vyloučeno, aby byla zachována možnost intervenovat v řízení o dovolání a v řízení o stížnosti pro porušení zákona státnímu zástupci činnému u Nejvyššího státního zastupitelství. Opět i v tomto případě bude záviset na interní úpravě Úřadu, který orgán v rámci Úřadu bude příslušný k účasti na veřejných zasedáních konaných o podaném dovolání nebo stížnosti pro porušení zákona.

K bodům 7, 8, 10 a 11 (§ 146a odst. 1 a 2, § 158e odst. 4)

Státní zastupitelství, které bylo stanoveno jako místo výkonu funkce evropského pověřeného žalobce, se považuje za státní zastupitelství, u kterého je evropský pověřený žalobce činný (viz návrh § 34c odst. 1 zákona o státním zastupitelství). To tak bude určující i pro stanovení příslušnosti soudu, který bude rozhodovat o stížnosti proti jeho usnesení nebo proti usnesení policejního orgánu, bude-li se jednat o některé z usnesení vyjmenovaných v § 146a odst. 1 nebo 2 tr. řádu.

V případě, kdy by takové rozhodnutí vydal evropský žalobce nebo pokud by se jednalo o rozhodnutí policejního orgánu ve věci, ve které vykonává dozor nad zachováváním zákonnosti v přípravném řízení přímo evropský žalobce, nebylo by jasné, který soud by byl příslušným k rozhodování o stížnosti, neboť ten nepůsobí v obvodu žádného soudu.

Vzhledem k tomu, že převzetí případu přímo evropským žalobcem by mělo být výjimečné a mělo by nahrazovat jinak standardní postup evropského pověřeného žalobce, navrhuje se, aby příslušnost se v těchto případech odvozovala od obvodu soudu, ve kterém by byl činný evropský pověřený žalobce, pokud by nedošlo k atrakci případu podle 28 odst. 4 nařízení.

Obdobné řešení se pak navrhuje i ve vztahu i k určení příslušného vrchního soudu, který povoluje použití agenta. Ve vnitrostátních případech podává návrh na použití agenta státní

zástupce činný u vrchního státního zastupitelství; vzhledem k tomu, že je vyloučena ingerence státního zastupitelství do případů řešených Úřadem evropského veřejného žalobce, umožňuje se, aby tento návrh podal přímo evropský žalobce nebo evropský pověřený žalobce.

K bodu 9 (§ 158 odst. 1)

Povinnost policejního orgánu informovat státního zástupce o skutečnostech nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, u něhož by Úřad evropského veřejného žalobce mohl vykonat svou pravomoc v souladu s čl. 22 a čl. 25 odst. 2 a 3 nařízení souvisí s návrhem § 34e zákona o státním zastupitelství (viz odůvodnění příslušného novelizačního bodu části první předloženého návrhu zákona).

K bodům 12, 14 až 17 a 19 až 22 [§ 159d odst. 3, § 173a, § 174a, § 265d odst. 1, § 265f odst. 1, § 265g odst. 1 a 2, § 265h odst. 1 a 2, § 265o odst. 2, § 265p odst. 1 a § 265r odst. 1 písm. c)]

Úřad evropského veřejného žalobce bude činný ve stanovených případech v celém trestním řízení, s výjimkou vykonávacího řízení. Bude tedy činný i v řízení o mimořádných opravných prostředcích. Je tedy vyloučeno, aby nejvyšší státní zástupce podal dovolání nebo využil svého kasačního oprávnění § 174a tr. řádu anebo aby v rámci dovolacího řízení intervenoval státní zástupce činný u Nejvyššího státního zastupitelství.

K bodu 25 (§ 466)

Státní zastupitelství prošetřuje podněty k podání stížnosti pro porušení zákona, které mu jsou adresovány nebo které mu postoupí ministr spravedlnosti. K prošetření je příslušné státní zastupitelství bezprostředně nadřízené státnímu zastupitelství, které bylo v původním řízení ve věci činné v posledním stupni. Pro případ, kdy jde o trestní věc, ve které byl činný Úřad evropského veřejného žalobce, tato úprava nevyhovuje. V těchto případech se proto navrhuje umožnit ministru spravedlnosti požádat o prošetření podnětu k podání stížnosti pro porušení zákona a o návrh vyřízení tohoto podnětu příslušný orgán Úřadu evropského veřejného žalobce.

K bodu 26 (§ 466a)

V souladu s požadavky Legislativních pravidel se doplňuje o odkaz na nařízení Rady (EU) 2017/1939 ze dne 12. října 2017, kterým se provádí posílená spolupráce za účelem zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce, na nějž je trestní řád adaptován.

K části třetí – změna trestního zákoníku

K bodu 1 (§ 127a)

Ustanovení § 12 odst. 5 tr. řádu ve znění navrhovaných změn (viz příslušný novelizační bod části druhé předloženého návrhu zákona) sice výslovně uvádí, že státním zástupcem se rozumí i evropský pověřený žalobce, evropský žalobce a evropský nejvyšší žalobce v rozsahu jejich působnosti, nicméně uvedené ustanovení je ustanovením procesněprávního charakteru.

Je sporné, zda z tohoto obecného procesního ustanovení by bylo možné dovodit přesah do hmotněprávní roviny, a zda evropského žalobce, evropského pověřeného žalobce či evropského nejvyššího žalobce by tak bylo možné bez dalšího považovat i za státního zástupce pro účely trestního práva hmotného.

Osoby v postavení evropského žalobce, evropského pověřeného žalobce a evropského nejvyššího žalobce je třeba zejména zahrnout mezi úřední osoby podle § 127 odst. 1 trestního zákoníku, pokud mohou činit úkony na území České republiky, neboť bez dalšího by na ně nebylo možné vztáhnout ani definici úřední osoby podle § 127 odst. 3 tr. zák. Není však důvodu rozlišovat mezi nimi a státními zástupci i v dalších případech předvídaných trestním zákoníkem [viz § 20 odst. 3 písm. b), § 21 odst. 3 písm. b), § 24 odst. 3 písm. b), § 33 písm. b), § 312b, § 362, § 367 odst. 3 a § 368 odst. 1 trestního zákoníku].

K bodu 2 (§ 260 odst. 1 a 2)

Vzhledem k tomu, že směrnice o boji vedeném trestněprávní cestou proti podvodům poškozujícím nebo ohrožujícím finanční zájmy Unie z velké míry vychází ze stávajícího znění Úmluvy, resp. jejích protokolů, jejichž obsah je v současném trestním zákoníku již reflektován, naplňuje v současné době účinné znění § 260 tr. zák. většinu požadavků směrnice již nyní. Proto se při implementaci směrnice vychází ze současné právní úpravy s tím, že bylo přistoupeno k následujícím úpravám:

Oproti stávajícímu znění se navrhuje vypustit slova „v takových dokladech“, neboť tím je odkazováno na „nepravdivé, nesprávné nebo neúplné doklady“, což při jazykovém výkladu vede k postihu jednání spočívajícího v uvedení nepravdivých nebo hrubě zkreslujících údajů v dokladech, které jsou nepravdivé, nesprávné či neúplné, což jistě nebylo úmyslem zákonodárce. Smyslem tohoto ustanovení je postihnout jednání spočívající v uvedení nepravdivých nebo hrubě zkreslujících údajů i v případě, že jsou předloženy v jinak pravdivých, správných nebo úplných dokladech, případně jsou-li uvedeny ústně. Navržená změna pouze dává do souladu gramatický a teleologický výklad daného ustanovení, tak aby došlo k odstranění byť absurdního, ale stále formálně možného výkladu.

Navrhuje se rovněž nahradit slovo „zkreslující“ slovem „zkreslené“ za účelem sjednocení používané terminologie v trestním zákoníku. Pojem „hrubě zkreslující údaje“ je použit pouze u trestného činu poškození finančních zájmů Evropské unie podle § 260 tr. zák., zatímco pojem „hrubě zkreslené údaje“ je použitý ve vícero skutkových podstatách trestných činů – např. v § 210, § 211, § 212, § 227, § 254 či § 298 tr. zák., přičemž jde o vzájemně zaměnitelné pojmy.

Pro naplnění skutkové podstaty trestného činu podle § 260 odst. 1 tr. zák. „předložením nebo použitím dokladů nebo údajů“ klade právní úprava různé nároky na povahu, resp. závažnost nedostatků těchto dokladů či údajů. V případě „dokladů“ zákon k trestnosti vyžaduje, aby byly nepravdivé, nesprávné nebo neúplné, což znamená, že jejich obsah buď neodpovídá skutečnosti (doklad *nepravdivý*), nebo je stížen formálními či obsahovými vadami (doklad *nesprávný*), anebo postrádá některou ze svých formálních nebo obsahových náležitostí, resp. částí (doklad *neúplný*)¹². Jde-li o „údaje“, zákon vyžaduje, aby tyto údaje vykazovaly vady „nepravdivosti“ nebo „hrubé zkreslenosti“. Co se týče pojmu „nepravdivé údaje“, jde o stejný charakter vady jako u „nepravdivých dokladů“, tedy jedná se o údaj, který svým obsahem neodpovídá skutečnosti. Pod formulací „hrubě zkreslující údaje“ je naproti tomu

¹²Šámal, P a kol.: *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář 2.* 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. s. 2651

třeba rozumět takové údaje, které jsou „stiženy závažnými obsahovými vadami anebo postrádají některou ze svých obligatorních náležitostí, resp. částí“¹³. To znamená, že zatímco u dokladů postačuje k naplnění pojmu „nesprávný doklad“, resp. „neúplný doklad“ i existence „pouze“ formální vady či obsahové vady, která ale není závažná, u údajů (aby došlo k naplnění pojmu „hrubě zkreslující údaje“) musí jít o závažnou vadu obsahového charakteru nebo o absenci obligatorních náležitostí takového úkonu. Tato různá míra přísnosti pro vlastnosti vad požadovaných pro naplnění skutkové podstaty má ten důvod, že údaje jsou na rozdíl od dokladů poskytovány též ústní formou, která má z povahy věci méně formální charakter než písemný projev. Současné znění § 260 tr. zák. kriminalizuje mj. zatajení (jakýchkoli) údajů, pokud se tím umožní nesprávné použití nebo zadržování finančních prostředků z příslušných rozpočtů Evropské unie. Toto „zatajení údajů“ je přitom vykládáno obdobně jako „zamlčení podstatných skutečností“. V souladu s tímto výkladem se navrhuje, aby napříště bylo trestáno zatajení pouze těch údajů, které jsou podstatné. V souladu s nejčastěji používanou komentářovou literaturou se za podstatné údaje považují „jakékoli skutečnosti, které jsou rozhodující nebo zásadní (tj. podstatné) pro rozhodnutí“¹⁴, což koresponduje i s výše nastíněným obsahem pojmu „hrubě zkreslené údaje“.

Za účelem sjednocení terminologie obsažené v prvním a druhém odstavci předmětného ustanovení se dále navrhuje nahradit slovo „nesprávné“ slovem „neoprávněné“. Změna terminologie nikterak nemění smysl daného ustanovení ani nemění rozsah trestněprávního postihu.

V souvislosti s čl. 2 směrnice se finančními zájmy Evropské unie rozumí *veškeré příjmy, výdaje a aktiva*, která jsou pokryta (z těchto rozpočtů pocházejí nebo do nich mají být odvedeny) z rozpočtu *Unie nebo orgánů, institucí a jiných subjektů Unie zřízených podle Smluv nebo rozpočty, které jsou jimi přímo nebo nepřímo spravovány a kontrolovány*, nebo z *těchto rozpočtů pocházejí nebo do nich mají být odvedeny* (dále jako „příslušné rozpočty“). Nad rámec Úmluvy, která chrání pouze finanční zájmy Evropské unie ve smyslu příjmů a výdajů, směrnice rozšiřuje ochranu o aktiva financovaná z příslušných rozpočtů. Z obecné definice aktiv vyplývá, že je možné dělit je na reálná a finanční aktiva, přičemž finanční aktiva zahrnují peněžní prostředky, dluhopisy nebo akcie a reálnými aktivy se rozumí nemovitosti, pozemky, stroje, patenty či obchodní značky, tedy to, co je možné označit souhrnným pojmem „majetek“. Platná právní úprava v odstavci 1 a 2 § 260 tr. zák. v souladu s Úmluvou zabezpečuje ochranu pouze finančním prostředkům Unie, kterými se rozumí souhrn příjmů a výdajů. Jelikož směrnice rozšiřuje ochranu i na další skupinu statků – aktiva, navrhuje se nově zajistit ochranu aktiv doplněním souhrnného označení „majetek“.

Zároveň se navrhuje upravit terminologii § 260 tr. zák. a ze sousloví „souhrnný rozpočet Evropské unie“ vypustit slovo „souhrnný“, čímž dojde ke sjednocení terminologie užívané v jiných právních předpisech (viz např. rozpočtová pravidla, zákon o daních z příjmů apod.).

Stávající právní úprava zabezpečuje kriminalizaci jednání spočívajícího v neoprávněném zkrácení nebo použití finančních prostředků, které tvoří příjmy nebo výdaje souhrnného rozpočtu Evropské unie nebo rozpočtů spravovaných Evropskou unií nebo jejím jménem (§ 260 odst. 2 tr. zák.). Toto ustanovení se navrhuje přeformulovat, neboť slovo „zkrátí“ je dle gramatického výkladu navázáno nejen na příjmy příslušných rozpočtů, ale také na jejich výdaje, přičemž obecně lze říct, že jednání spočívající ve „zkrácení výdajů“ by mělo být

¹³Tamtéž, s. 2651

¹⁴Tamtéž, s. 2054

považováno ve vztahu k finančním zájmům Unie spíše za pozitivní jev, nikoli za jev negativní.

K bodu 3 (§ 419a)

V návaznosti na čl. 48 odst. 3 Legislativních pravidel vlády je třeba poznámku pod čarou č. 1 obsahující výčet právních předpisů EU promítnutých do zákona č. 40/2009 Sb. doplnit také o odkaz na implementovanou směrnici a dále pak o odkaz na směrnici Evropského parlamentu a Rady 2014/62/EU ze dne 15. května 2014 o trestněprávní ochraně eura a jiných měn proti padělání, který doposud učiněn nebyl.

K části čtvrté – změna zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení

V zákoně o organizaci a provádění sociálního zabezpečení je nutno určit, kdo bude plnit úkoly zaměstnavatele v důchodovém pojištění evropských pověřených žalobců, neboť Úřad evropského veřejného žalobce jako instituce Evropské unie tyto úkoly podle vnitrostátních právních předpisů plnit nebude. V návaznosti na navrhované změny v zákoně o státním zastupitelství se navrhuje, aby tyto úkoly zaměstnavatele plnilo to státní zastupitelství, které bylo stanoveno jako místo výkonu funkce evropského pověřeného žalobce. Z legislativně-technického hlediska se nová úprava zařazuje v § 36 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení do písmene zj), které je bez textu [v zákoně totiž za písmenem zi) následuje písmeno zk), a to v důsledku neprovozanosti změn, které přinesly zákony č. 47/2016 Sb. a č. 24/2017 Sb.].

K části páté – změna zákona o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti

V zákoně o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti je třeba stanovit, že evropský pověřený žalobce vzhledem k tomu, že budou v České republice účastní nemocenského a důchodového pojištění z titulu své činnosti vykonávané za odměnu, budou v České republice též poplatníky tohoto pojistného, i když jim v České republice za výkon funkce evropského pověřeného žalobce nebude českým subjektem vyplácena odměna (odměnu bude vyplácet instituce EU, tj. Úřad evropského veřejného žalobce). Stanoví se dále, kdo bude v České republice plnit úlohu zaměstnavatele při odvodu pojistného (obdobně jako v zákoně o organizaci a provádění sociálního zabezpečení) a jak se bude stanovovat vyměřovací základ pro pojistné; tímto vyměřovacím základem bude odměna evropského pověřeného žalobce stanovená Úřadem a výši této odměny bude evropský pověřený žalobce sdělovat tomu státnímu zastupitelství, které bude v ČR plnit úlohu jeho zaměstnavatele. Pro uhrazení pojistného se bude postupovat přiměřeně podle § 8 odst. 2 zákona o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, tj. pojistné za zaměstnavatele a za zaměstnance odvede z uvedeného vyměřovacího základu příslušné státní zastupitelství plnící při odvodu pojistného úlohu zaměstnavatele s tím, že evropský pověřený žalobce pak uhradí tomuto státnímu zastupitelství to pojistné, které je povinen platit zaměstnanec.

K části šesté – změna zákona o Rejstříku trestů

Rejstříkem trestů vedená evidence fyzických a právnických osob pravomocně odsouzených soudy v trestním řízení a evidence tzv. jiných významných skutečností pro trestní řízení zajišťuje přehled mj. o trestních odsouzeních, o kterých rozhodly české soudy, a dále pak přehled o podmíněném zastavení trestního stíhání, podmíněném odložení návrhu na potrestání, narovnání a odstoupení od trestního stíhání (ať už takto rozhodl soud nebo státní zástupce). Informace o uplatnění odklonů pak slouží zejména pro potřebu trestního řízení a v některých případech k prokazování bezúhonnosti (viz např. vymezení bezúhonnosti, jak je obsaženo v zákoně č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, v zákoně č. 553/1991 Sb., o obecní policii nebo v zákoně č. 234/2014 Sb., o státní službě aj.). Navrhovaná novelizace zákona o Rejstříku trestů zajišťuje, že obsah evidence a její úplnost nebude ovlivněna tím, zda trestní řízení povede státní zástupce na základě trestního řádu nebo Úřad evropského veřejného žalobce primárně na základě adaptovaného nařízení a subsidiárně podle trestního řádu, tj. stanoví se povinnost Úřadu evropského veřejného žalobce, aby zasílal Rejstříku trestů informace ve stejném rozsahu, jako je zasílá státní zastupitelství.

K části sedmé – změna zákona o důchodovém pojištění

V zákoně o důchodovém pojištění se stanoví, že státní zástupci vykonávající v České republice funkci evropských pověřených žalobců budou účastni v České republice důchodového pojištění z titulu výkonu této funkce. Tato úprava je nutná proto, že státní zástupci budou po dobu výkonu funkce evropského pověřeného žalobce dočasně přiděleni k výkonu funkce k Úřadu evropského pověřeného žalobce a nebude jim po tuto dobu náležit plat státního zástupce. Současně se stanoví, že doba účasti na pojištění se považuje za dobu důchodového pojištění a za dobu výdělečné činnosti, a to bez dalších podmínek, zejména těch, které jsou pro obecný okruh pojištěnců vymezeny v § 8 a 11 zákona o důchodovém pojištění. Vzhledem ke specifčnosti navrhované úpravy týkající se uvedených státních zástupců vykonávajících funkci evropských pověřených žalobců se volí cesta úpravy v ustanovení § 105, kde je již obsažena specifická úprava týkající se jiných druhů pojistných vztahů.

K části osmé – změna zákona o platu a některých dalších náležitostech státních zástupců

K bodu 1 (§ 5 odst. 2)

Vzhledem k tomu, že státní zástupce, který bude jmenován do funkce evropského pověřeného žalobce a bude dočasně přidělen k Úřadu evropského veřejného žalobce, má mít jako místo výkonu funkce stanoveno některé ze státních zastupitelství na území České republiky, je třeba tuto skutečnost zohlednit i v obecné úpravě platu státního zástupce při dočasném přidělení k výkonu funkce k jinému orgánu nebo organizaci obsažené v § 5 odst. 2 zákona o platu a dalších náležitostech státních zástupců, která dosud předpokládá pouze situaci, kdy je funkce u jiného orgánu nebo organizace vykonávána v zahraničí (např. v případě dočasného přidělení k Eurojustu). Navrhovaná úprava v tomto zákoně vychází z toho, že úprava obsažená v § 19a zákona o státním zastupitelství je úpravou obecnou a úprava navrhovaná v § 34b zákona o státním zastupitelství je úpravou zvláštní.

K bodu 2 (§ 5 odst. 3)

Pro případy, kdy státní zástupce bude vykonávat činnost jak pro Úřad evropského pověřeného žalobce ve funkci evropského pověřeného žalobce, tak pro státní zastupitelství ve funkci (vnitrostátního) státního zástupce, bude mu náležet plat pouze v rozsahu, v jakém plní povinnosti státního zástupce podle zákona o státním zastupitelství. Rozsah plnění povinností státního zástupce bude specifikován ve smlouvě a odrazí se pouze v nápadu činnosti (tj. státní zástupce, který by vykonával např. „0,75 úvazku“, by měl přidělovány $\frac{3}{4}$ běžného nápadu); nikoli v rámci rozvrhu práce (vzhledem k charakteru činnosti státního zástupce totiž nelze stanovit rozdělení práce státního zástupce „v národní agendě“ a „v evropské agendě“).

K části deváté – změna zákona o soudech a soudcích

Podle čl. 14 nařízení evropského nejvyššího žalobce jmenují po vzájemné dohodě Evropský parlament a Rada, a to z kandidátů, kteří

- a) jsou aktivními členy státních zastupitelství nebo jiných justičních orgánů v členských státech nebo aktivními evropskými žalobci;
- b) poskytují veškeré záruky nezávislosti;
- c) mají kvalifikaci nezbytnou ve svém členském státě ke jmenování do nejvyšších funkcí v rámci státního zastupitelství nebo soudů a relevantní praktické zkušenosti s vnitrostátními právními systémy, finančním šetřením a s mezinárodní justiční spoluprací v trestních věcech nebo pracovali jako evropští žalobci a
- d) mají dostatečné zkušenosti v oblasti řízení a dostatečnou kvalifikaci pro tuto funkci.

Výběr je založen na otevřené výzvě k přihlášení kandidátů zveřejněné v Úředním věstníku Evropské unie, po níž výběrová komise vypracuje užší seznam způsobilých kandidátů, který se předloží Evropskému parlamentu a Radě.

Je proto třeba řešit postavení soudce, který by byl jmenován evropským nejvyšším žalobcem.

Právní postavení takto jmenovaného soudce se navrhuje řešit obdobně jako v případě, kdy je se svým souhlasem nebo na svou žádost přidělen v zájmu využití svých zkušeností k orgánu nebo organizaci se sídlem mimo území České republiky. Protože však ke jmenování do funkce evropského nejvyššího žalobce dochází rozhodnutím Evropského parlamentu a Rady, kdy jednotlivé členské státy účastníci se posílené spolupráce za účelem zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce nemají ani návrhové oprávnění, navrhuje se, aby toto dočasné přidělení spojené s dočasným zproštěním výkonu funkce soudce nebylo vázáno na rozhodnutí ministra spravedlnosti, jako je tomu v současných případech přidělení k zahraniční organizaci, ale aby se jednalo o automatický důsledek jmenování do této funkce.

Dočasné přidělení k Úřadu evropského veřejného žalobce (a dočasné zproštění výkonu funkce soudce) bude trvat po celou dobu výkonu funkce evropského nejvyššího žalobce, tj. zásadně na dobu 7 let (viz čl. 14 odst. 1 nařízení).

Obdobně jako v jiných případech dočasného zproštění výkonu funkce soudce bude i v případě dočasného zproštění výkonu funkce soudce z důvodu jeho jmenování do funkce evropského nejvyššího žalobce nadále existovat soudcovská funkce, nicméně soudce nebude moci

po dobu trvání dočasného zproštění vykonávat jakoukoliv činnost či úkony se soudcovskou funkcí spojené, včetně výkonu práv a povinností spojených s pracovním vztahem soudce.

Uplynutím posledního dne výkonu této funkce dočasné zproštění výkonu funkce ex lege zaniká, což bude mít za následek obnovení možnosti výkonu soudcovské funkce v plném rozsahu.

Na evropského nejvyššího žalobce se vztahuje služební řád, pracovní řád a pravidla přijatá dohodou mezi orgány Unie k provedení služebního řádu a pracovního řádu. Evropský nejvyšší žalobce bude zaměstnán jako dočasný zaměstnanec Úřadu evropského veřejného žalobce podle čl. 2 písm. a) pracovního řádu (viz čl. 96 odst. 1 nařízení). Odměna evropského nejvyššího žalobce pak bude výdajem Úřadu evropského veřejného žalobce (čl. 91 odst. 4 nařízení). Po dobu dočasného zproštění výkonu funkce soudce z důvodu výkonu funkce evropského nejvyššího žalobce nebude soudci náležet plat ani další požitky plynoucí ze zákona (obdobně jako v jiných případech, kdy je s výkonem funkce u orgánu se sídlem mimo území České republiky spojeno poskytování odměny a náhrada nákladů poskytované při výkonu funkce v zahraničí).

K části desáté – změna zákona o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů

Jak bylo zmíněno v rámci odůvodnění novelizace § 27 zákona o státním zastupitelství, v omezeném rozsahu podléhají evropsští pověřeni žalobci a evropsští žalobci vnitrostátnímu systému kárné odpovědnosti.

Kárným žalobcem může přitom být jednak nejvyšší státní zástupce nebo ministr spravedlnosti (jakožto univerzální kární žalobci) nebo, v případě kárného řízení vedeného proti evropskému pověřenému žalobci, vedoucí státní zástupce, který stojí v čele státního zastupitelství, které bylo stanoveno jako místo výkonu funkce evropského pověřeného žalobce.

Úřad evropského veřejného žalobce bude informován o zahájení takového kárného řízení, o konání ústního jednání kárného soudu a bude mu i zasláno písemné vyhotovení rozhodnutí. Obdobně pak bude v případě vedení kárného řízení proti evropskému pověřenému žalobci informován i vedoucí státní zástupce, který stojí v čele státního zastupitelství, které bylo stanoveno jako místo výkonu funkce evropského pověřeného žalobce.

Kárně odpovědní mohou být státní zástupci jmenovaní do funkce evropského žalobce nebo evropského pověřeného žalobce pouze v rozsahu, v jakém to nařízení umožňuje, kdy limitace uplatňování disciplinární pravomoci jednotlivých členských států vyplývá z požadavku na nezasahování do činnosti Úřadu evropského veřejného žalobce a zajištění jeho institucionální i funkční nezávislosti. V případě evropským pověřených žalobců (nikoli však evropských žalobců) nařízení teoreticky připouští, že tito mohou být kárně žalováni i z důvodů souvisejících s jeho povinnostmi podle nařízení o zřízení Úřadu, v tom případě nicméně musí členský stát pro možné odvolání nebo uložení disciplinárního opatření získat souhlas evropského nejvyššího žalobce; pokud evropský nejvyšší žalobce s odvoláním nebo uložení disciplinárního opatření nesouhlasí, může dotčený členský stát požádat kolegium o přezkum této záležitosti. Pro případy, pokud by byla podána kárná žaloba na evropského pověřeného žalobce, jejímž předmětem by bylo kárné provinění spočívající v jednání souvisejícím s povinnostmi podle nařízení o zřízení Úřadu, pak uvedené postupy před uložení kárného opatření v kárném řízení zajistí kárný senát.

K části jedenácté – změna zákona o nemocenském pojištění

V zákoně o nemocenském pojištění se stanoví, obdobně jako v zákoně o důchodovém pojištění, že státní zástupci vykonávající v České republice funkci evropských pověřených žalobců budou účastni v České republice nemocenského pojištění z titulu výkonu této funkce. Rovněž se upravuje, kdo bude považován za zaměstnavatele evropského pověřeného žalobce, a jak se bude postupovat, pokud by v době příslušných sociálních událostí náležela evropskému pověřenému žalobci nadále jeho odměna vyplácená Úřadem evropského veřejného žalobce (v tomto případě se bude postupovat obdobně podle § 16 zákona o nemocenském pojištění, neboť věcně se jedná o stejné situace). Při případném souběžném výkonu funkcí státního zástupce a evropského pověřeného žalobce bude založeno nemocenské pojištění samostatně v každém tomto vztahu; v tomto případě bude platit obecná úprava podle § 8 věty první zákona o nemocenském pojištění, kde je upraven souběh pojištění z více zaměstnání (výjimka se nenavrhuje).

K části dvanácté – změna zákona o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních

Ustanovení čl. 13 odst. 1 nařízení stanoví, že *„evropští pověřeni žalobci jednají jménem Úřadu ve svých členských státech a mají stejné pravomoci jako vnitrostátní žalobci, pokud jde o vyšetřování, trestní stíhání a podání obžaloby, navíc k jim svěřeným zvláštním pravomocem a postavení a s výhradou těchto pravomocí a postavení, za podmínek stanovených v tomto nařízení.“* Článek 28 odst. 4 nařízení evropskému žalobci umožňuje provést vyšetřování osobně, přičemž *„členské státy zajistí, aby byl evropský žalobce oprávněn nařizovat nebo požadovat vyšetřovací úkony a jiná opatření a aby měl veškeré pravomoci, odpovědnosti a povinnosti, jako by měl evropský pověřený žalobce v souladu s tímto nařízením a vnitrostátním právem“*. Vzhledem ke skutečnosti, že některé otázky nejsou adaptovaným nařízením řešeny a budou předmětem interní úpravy Úřadu evropského veřejného žalobce (jeho jednacím řádu), je na místě přiznat postavení státního zástupce, který může činit úkony v rámci mezinárodní justiční spolupráce ve věcech trestních, i evropskému nejvyššímu žalobci, neboť nelze vyloučit, že i ten bude na trestním řízení participovat.

Adaptované nařízení je sice přímo aplikovatelným předpisem i na území České republiky, nicméně i vzhledem k textaci čl. 28 odst. 4 nařízení se z důvodu právní jistoty navrhuje výslovně stanovit, že státním zástupcem se rozumí i evropský pověřený žalobce, evropský žalobce a evropský nejvyšší žalobce v rozsahu jejich působnosti stanovené přímo použitelným předpisem Evropské unie, kterým se provádí posílená spolupráce za účelem zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce (viz příslušný novelizační bod části druhé předloženého návrhu zákona). Obdobně tak je třeba obecně vymezit roli evropského pověřeného žalobce, evropského žalobce a evropského nejvyššího žalobce v rámci mezinárodní justiční spolupráce ve věcech trestních, a to i vzhledem k tomu, že § 2 písm. a) zákona o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních hovoří o státním zastupitelství, nikoli o státním zástupci, tj. aplikace ustanovení § 12 odst. 5 tr. řádu (v navrhovaném znění) by byla sporná.

K části třinácté – účinnost

V současné době není známo přesné datum, od kterého začne Úřad evropského veřejného žalobce plnit svoje úkoly podle adaptovaného nařízení. Toto datum bude stanoveno v rozhodnutí Komise, které bude vydáno na návrh evropského nejvyššího žalobce, přičemž den určený Komisí nesmí nastat dříve než tři roky po dni vstupu adaptovaného nařízení v platnost; tj. předpokládá se, že Úřad započne s výkonem své činnosti na konci roku 2020 či

na počátku roku 2021. Rozhodnutí Komise bude zveřejněno v Úředním věstníku Evropské unie.

Podle sdělení Komise (jednání expertní skupiny dle čl. 20 odst. 4 nařízení konané dne 14. března 2018, konference ke zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce konaná dne 26. – 27. března 2018 v Sofii) by ale kandidáti na funkci evropských žalobců měli být nominováni ze strany členských států již v lednu 2019, přičemž k jejich jmenování Radou by mělo podle současných předpokladů dojít v listopadu 2019, kdy by se zároveň měli i ujmout svých funkcí.

Ke jmenování evropských pověřených žalobců bude možné přistoupit poté, co bude určen jejich počet (Komise počítá přitom s tím, že konzultace předvídané v čl. 13 odst. 2 nařízení proběhnou v druhé polovině roku 2019), kolegium by mohlo jmenovat evropské pověřené žalobce v druhé polovině 2020.

Vzhledem ke Komisí nastíněnému harmonogramu je zapotřebí přijmout úpravu, která bude řešit právní postavení státních zástupců, kteří budou jmenováni do funkce evropských žalobců, do doby, než dojde k jejich jmenování; navrhuje se proto, aby předkládaný návrh nabyl účinnosti již od 1. listopadu 2019, byť některé jeho části budou aplikovatelné až v návaznosti na další kroky činěné v rámci realizace adaptace nařízení ze strany Komise, zejména pak na to, kdy se přistoupí ke jmenování evropských pověřených žalobců, a na stanovení termínu, od kdy Úřad začne vykonávat svoji úlohu v rámci trestního řízení.

Ve vztahu k novelizaci trestního zákoníku, která představuje implementaci směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1371 ze dne 5. července 2017 o boji vedeném trestněprávní cestou proti podvodům poškozujícím nebo ohrožujícím finanční zájmy Unie, která tvoří hmotněprávní základ činnosti Úřadu evropského veřejného žalobce, je třeba stanovit datum nabytí účinnosti s přihlédnutím k transpoziční lhůtě směrnice. Podle čl. 17 odst. 1 citované směrnice uvedou členské státy v účinnost právní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s touto směrnicí do 6. července 2019.

V Praze dne 20. listopadu 2018

Předseda vlády:

Ing. Andrej Babiš v.r.

Ministr spravedlnosti:

JUDr. Jan Kněžínek, Ph.D., v.r.